

DE MARKT- EN PRIJSPOLITIEK IN DE DEENSE LANDBOUW

Woord vooraf

De serie onderzoeken over de markt- en prijspolitiek van een aantal Westeuropese landen wordt voorlopig afgesloten met dit rapport betreffende Denemarken.

De Deense landbouw heeft vele trekken gemeen met de Nederlandse landbouw, waarvan wel de belangrijkste is, dat de landbouw in beide landen zo sterk op uitvoer is ingesteld. Dit feit schept bijzondere vraagstukken voor de markt- en prijspolitiek.

Hoewel de situatie van de Deense landbouw veel gelijkenis vertoont met die in Nederland, blijkt, dat in de markt- en prijspolitiek niet steeds dezelfde wegen worden ingeslagen.

Het onderzoek is verricht door A.H.J. Liberg, econ. drs op de Afdeling Algemeen Economisch Onderzoek. Zeer erkentelijk zijn wij voor de medewerking van tal van functionarissen van Deense organisaties voor de verstreking van de gegevens.

L1
189

De Directeur,

J. Horring
(Dr J. Horring)

's Gravenhago, 8 September 1953

INHOUD

	blz.
Samenvatting	1
Hoofdstuk I Economische aspecten van de Deense landbouw	4
Hoofdstuk II Markt- en prijspolitiek	10
Hoofdstuk III Markt- en prijsregelingen voor akkerbouwproducten	13
§ 1 Granen	13
A. Inleiding	13
B. Broodgraan	14
C. Voedergraan	15
§ 2 Suikerbieten	17
A. Inleiding	17
B. Fabriekssuikerbieten	17
C. Voedersuikerbieten en suiker- bieten bestemd voor veevoeder	18
§ 3 Aardappelen	18
Hoofdstuk IV Markt- en prijsregelingen voor veehouderijproducten	20
§ 1 Melk en zuivelproducten	20
A. Inleiding	20
B. Boter	21
C. Melk	24
D. Kaas	32
§ 2 Eieren	32
§ 3 Varkens	33
§ 4 Rundvee	34
Bijlage	36

SAMENVATTING

De Deense landbouwpolitiek is reeds van oudsher gericht op de vorming van levensvatbare bedrijven, in eigendom van de boer. Het gevolg hiervan is dat een grootte van 25 ha representatief is voor de Deense bedrijven. Van de oppervlakte cultuurgrond is 95 pct in eigendom van de boeren. De Deense economische structuur is gekenmerkt door een hoge mate van specialisatie op de landbouw, in het bijzonder op de veeteelt. Van groot belang is hier de productie van boter, bacon en eieren, waarbij de afzet vooral gericht is op de Engelse markt. De specialisatie in een klein land als Denemarken brengt een nauwe verwevenheid met de wereldmarkt met zich. De vorming van het nationaal inkomen ondergaat derhalve via de invoer van granen en grondstoffen en de uitvoer van veehouderijproducten sterk de invloed van de wereldmarkt. De markt- en prijsregelingen in de Deense landbouw zijn er dan ook in het algemeen op gericht de ontwikkeling op de wereldmarkt zoveel mogelijk te volgen. Dit geldt in het bijzonder voor de veehouderijproducten, waar de markt- en prijsregelingen hun basis vinden in de exportmarkt dezer producten.

In de jaren dertig noopte de crisis tot contingentering van de export. De overheid heeft hiertoe, in samenwerking met de landbouworganisaties, een aantal exportcommissies ingesteld. Deze commissies verdeelden de export onder de exporteurs of namen de export zelf ter hand. De voor de geëxporteerde producten betaalde prijs werd onafhankelijk van de in het land van bestemming behaalde prijs vastgesteld. Door een systeem van fondsvorming werd via heffingen en toeslagen voor geëxporteerde producten een gemiddelde exportprijs betaald. Gedurende de oorlog hadden de exportcommissies het exportmonopolie. Tevens werden zij belast met de uitvoering van de binnenlandse rantsoeneringsvoorschriften. Met het verdwijnen van de maatregelen uit de oorlogstijd heeft de overheid zich in 1950 uit de exportcommissies teruggetrokken. De landbouworganisaties hebben toen deze exportcommissies dienstbaar gemaakt aan de behartiging van de exportbelangen van de Deense landbouw. De landbouworganisaties wensen zelf de verantwoordelijkheid voor de afzet te dragen en de markt- en prijsregelingen in eigen hand te houden. Hierbij bestaat het streven aan de producenten de gemiddelde exportprijs te betalen. De centralisatie van de export vindt in hoofdzaak plaats voor de veehouderijproducten (boter, kaas, eieren, bacon, rundvee en -vlees). Hoewel de exporteurs er vrij in zijn zich al dan niet bij de commissies aan te sluiten, blijkt in de praktijk dat vrijwel alle exporteurs zijn aangesloten. De commissies hebben bepaalde bevoegdheden tot regeling van de export. Zo kunnen zij exportvoorwaarden vaststellen, minimumexportprijzen voorschrijven, heffingen opleggen of toeslagen uitkeren. Ook in het kader van de export naar Engeland vervullen zij een functie. In de handelsovereenkomsten betreffende boter, eieren en bacon is de export naar Engeland gebonden aan een minimumpercentage van de totale export van het bepaalde product. De commissies verdelen derhalve de export over levering naar Engeland en naar andere landen.

De commissies voeren hun regelingen uit met behulp van fondsen. De exporteurs ontvangen voor boter, rundvlees en bacon de gemiddelde exportprijs, hetgeen wordt gerealiseerd door een systeem van heffingen bij een hogere exportprijs en toeslagen bij een lagere exportprijs. De prijsvorming voor veehouderijproducten is vrij, zodat de gemiddelde exportprijs de basis is voor de prijs welke de boeren.

voor hun producten ontvangen. Voor eieren vindt geen pooling van de exportopbrengsten plaats.

Door de organisatie van de export wint de markt- en prijs-politiek voor veehouderijproducten aan eenvoud. De export wordt door de belanghebbende organisaties gecentraliseerd. Deze centralisatie versterkt de positie van de Deense boeren, doordat zij via één centraal orgaan op de wereldmarkt optreden. De producenten-prijs fluctueert dus met de wereldmarkt. De fondsvorming der exportcommissies fungeert als buffer tussen de wereldmarkt en de prijzen in het binnenland. Door de pooling van de exportopbrengsten en de betaling van een gemiddelde exportprijs worden enerzijds de verschillen in opbrengsten bij export naar verschillende landen weggenomen, terwijl anderzijds een egalisatie van de opbrengst in de loop van de tijd mogelijk is. De fondsvorming toch stelt de exportcommissie in staat een bepaalde exportnotering te handhaven, totdat blijkt dat een prijsverandering op de wereldmarkt niet van toevallige aard is en dus dan pas tot een verandering van de exportnotering zal leiden. Markt- en prijsregelingen op de binnenlandse markt worden hierdoor overbodig. Fondsvorming ter regeling van de binnenlandse markt vindt dan ook niet plaats.

Denemarken is er dus op eenvoudige wijze in geslaagd voor veehouderijproducten tot een bevredigende aanpassing aan de wereldmarkt te komen. Dit wil nog niet zeggen dat ook alle consumenten-prijzen door het prijspeil op de wereldmarkt worden bepaald. Een van de doeleinden van de Deense economische politiek is het binnen bepaalde grenzen houden van de kosten van levensonderhoud. Dit uit zich in de subsidiëring van consumptiemelk, roggebrood en suiker. De producentenprijs van melk berust op de voor veehouderijproducten verkregen exportopbrengst, terwijl de boeren vrij zijn in de bepaling van de bestemming van de melk. Voor de consument echter is de prijs van het melkvet en de prijs van de ondermelk door de overheid vastgesteld. De staat betaalt dus een melksubsidie op het melkvet ten bedrage van het verschil tussen de gemiddelde exportprijs van melkvet (boter) en de wettelijk vastgestelde prijs. Deze subsidie wordt, ten bate van de consument, slechts betaald over 3 pct melkvet, terwijl de melk is gestandaardiseerd op een gehalte van 3,5 pct. Voorts wordt 's winters een wintermelktoeslag betaald, omdat de waarde van de ondermelk via kaasmakerij en varkensmesterij hoger is door de door de Prijsbeheersing vastgestelde ondermelkprijs.

Voor broodgraan geldt voor de oogst 1952 nog een leveringsplicht. Voor de oogst 1953 komt deze regeling waarschijnlijk te vervallen. Deze regeling dateert uit de oorlogstijd en is na de oorlog o.m. voortgezet uit hoofde van de dollarschaarste. De lowering betreft de gehele rogge- en tarweoogst. De levering geschiedt tegen in de wet vastgelegde prijzen, welke lager zijn dan de wereldmarktprijzen. De prijzen bij levering van de handel aan de molenaars zijn eveneens wettelijk vastgesteld. De meelprijzen zijn vrij. De roggebroodprijs is gebonden aan een maximum. De staat betaalt hierop een subsidie.

Bedrijven met een grondwaarde boven 12.000 kr moeten een bepaalde hoeveelheid graan tegen wettelijk vastgestelde prijzen leveren. Voor zover de broodgraanoogst ontoereikend is om aan deze plicht te voldoen, mogen zij het tekort met voedergraan aanvullen. Voor de verplicht geleverde hoeveelheid zijn de prijzen bij de wet bepaald. Bedrijven beneden 12.000 kr grondwaarde zijn gerechtigd voor hun geleverde broodgraan voedergraan terug te verlangen tegen een wettelijk vastgestelde prijs. Ook bedrijven boven 12.000 kr grondwaarde hebben dit recht, voor de hoeveelheid welke zij boven hun verplichting aan broodgraan hebben geleverd.

Indien het bedrijf niet aan de verplichting kan voldoen moet de gehele broodgraan- en voedergraanoogst alsmede de voorraad van het voorgaande jaar worden geleverd. Uitgezonderd bepaalde hoeveelheden zaai- en voedergraan benodigd voor het bedrijf, indien het bedrijf ten minste 35 pct van de oppervlakte met granen heeft beteeld.

Door de verplichte levering van bepaalde hoeveelheden wordt dus de graanverbouw op een bepaald peil gehandhaafd. Behoudens het voldoen aan de leveringsplicht kan voedergraan in de vrije handel worden gebracht.

De invoer van brood- en voedergraan geschiedt gecentraliseerd door de overheid.

De binnenlandse teelt van suikerbieten wordt door de wettelijk vastgestelde prijzen sterk aangemoedigd. De prijs is nl. hoger naarmate een grotere totale oppervlakte met suikerbieten wordt beteeld. Ook de suikerprijs is wettelijk vastgesteld. Deze prijs wordt ten bate van de consumenten gesubsidieerd.

De prijsvorming van poot- en consumptieaardappelen is vrij. De in de teeltcontracten overeengekomen prijs behoeft de goedkeuring van de overheid. De aardappelexport is gecentraliseerd.

HOOFDSTUK I ECONOMISCHE ASPECTEN VAN DE DEENSE LANDBOUW

In de vorige eeuw was Denemarken een graanproducerend land. Na de orisis van de jaren tachtig heeft Denemarken, evenals Nederland en in tegenstelling tot andere Europese landen, de vrijhandelspolitiek gehandhaafd. Dit had tot gevolg, dat de productie werd geïntensiveerd en gespecialiseerd in de richting van de veehouderij. De met granen betaalde oppervlakte nam toe, terwijl de graanproductie in dienst werd gesteld van de veehouderij. Hierdoor werd aan het begin dezer eeuw de graanexport vervangen door de import van granen en voedermiddelen. De natuurlijke omstandigheden zijn ongeschikt voor blijvend grasland, zodat in de behoefte aan ruwvoer wordt voorzien door de aanleg van twee- en driejarige kunstweide. De scherpe concurrentie op de wereldmarkt dreef tot de voortbrenging van kwaliteitsproducten. De boter-, bacon- en eierenproductie nam een grote vlucht en was via de oprichting van zuivelfabrieken en exportslachterijen de basis voor de ontwikkeling van een veredelingsindustrie. De industrialisatie werd gebouwd op de behoeften van de landbouw en richtte zich op de vervaardiging van de specifieke werktuigen, gebruikt in de landbouw, de zuivelindustrie en de slachterij. Voorts ontwikkelde zich een industrie voor bepaalde levens- en genotmiddelen.

De bovenbeschreven ontwikkeling werd gunstig beïnvloed door de resultaten van de landbouwpolitiek in de voorgaande eeuwen. Reeds in de 17e eeuw bestond het streven aan de boeren persoonlijke vrijheid te geven. Dit werd nog voor de Franse revolutie, in 1788, verwezenlijkt. Verbonden met dit streven was het doel de boeren eigenaar te maken van de grond. De heersende liberale opvattingen in de 19e eeuw hebben tot de realisatie hiervan sterk bijgedragen. Ten gevolge van de bescherming door de Deense koningen hadden de boeren reeds het gebruiksrecht van een deel van de gronden die zij bewerkten. Dit gebruiksrecht werd tegen schadeloosstelling omgezet in eigendom. Bedroeg het aantal pachtbedrijven omstreeks 1850 nog 43% van het totale aantal bedrijven, in 1900 was dit reeds gedaald tot 10%, in 1950 tot 4,5%. De oppervlakte pachtland bedroeg in 1950 5% van de totale oppervlakte.

De gunstige financieringsregeling van de schadeloosstellingen, de ruilverkaveling en de wettelijke voorkoming van splitsing van bedrijven tot niet-levensvatbare eenheden hebben de vorming van middelgrote bedrijven gestimuleerd. De orisis van de jaren tachtig veroorzaakte een sterke daling van de agrarische bevolking. Dit geschiedde vooral door emigratie en trek naar industriecentra. Het tekort aan landarbeiders was zo groot, dat hierin moest worden voorzien door het aantrekken van buitenlandse seizoenarbeiders. Tot behoud van een voldoende arbeidsaanbod werd het noodzakelijk de positie van de landarbeiders te verbeteren. In 1899 kwam de eerste landarbeidersvestigingswet tot stand, waarbij, met behulp van leningen van de staat, aan landarbeiders de mogelijkheid werd geboden tot het stichten van een nevenbedrijf van 3-4 ha. De landarbeiders ontwikkelden zich evenwel tot kleine boeren en de wetgeving heeft zich dan ook meer gericht op het kleine-boerenprobleem. De grootte van de te stichten of te vergroten bedrijven steeg voortdurend en bedraagt nu ongeveer 8 ha. De staat steunt niet alleen met leningen, maar ook door aankoop en uitgifte van gronden. De staat heeft voor het stichten van bedrijven het recht van voorkoop van bedrijven met een waarde boven 35.000 kr, indien zij niet aan de naaste familieleden zouden worden verkocht. Voor de vergroting

van bedrijven tot 8 ha heeft de staat tevens dit recht van voorkoop van bedrijven, of gedeelten daarvan, met een waarde beneden 35.000 kr.

De Deense landbouwpolitiek is gericht op de vorming en instandhouding van rationeel geleide, levensvatbare bedrijven. De gemiddelde bedrijfsgrootte van alle bedrijven boven 0,5 ha is 15 ha. Een bedrijfsgrootte van 25 ha is echter representatief voor de Deense landbouw.

Het Deense nationaal inkomen berust voor een belangrijk deel op de landbouw, te meer indien men in aanmerking neemt dat de industrie voor een groot deel gefundeerd is op de behoeften van de landbouw. De economische structuur van Denemarken is gekenmerkt door een ver doorgevoerde specialisatie: in de eerste plaats op de landbouw, binnen de landbouw op de veehouderij met name boter, bacon en eieren en binnen de veehouderij op afzet naar Engeland.

De Deense landbouwbedrijven zijn gemengde bedrijven, waarbij de wisselbouw een belangrijke plaats inneemt. Dit komt tot uiting in onderstaande tabel betreffende het grondgebruik.

GRONDGEBRUIK

	100 ha				pot			
	15 Juli 1939	15 Juli 1950	14 Juli 1951	21 Juli 1952	15 Juli 1939	15 Juli 1950	14 Juli 1951	12 Juli 1952
Broodgraan:								
tarwe	1.335	849	808	750	4,1	2,7	2,6	2,4
rogge	1.370	1.545	1.195	1.359	4,2	4,9	3,8	4,3
Voedergraan:								
gerst	4.209	4.944	5.194	5.654	13,0	15,7	16,6	18,1
haver	3.764	2.766	2.740	2.699	11,6	8,8	8,7	8,6
gemengd graan	3.039	2.670	2.673	2.735	9,3	8,5	8,5	8,7
Peulvruchten voor consumptie	31	119	94	67	0,1	0,4	0,3	0,2
Aardappelen	695	1.050	1.050	1.081	2,1	3,3	3,3	3,5
Voederbieten en -knollen	4.102	4.040	4.112	3.986	12,6	12,8	13,1	12,7
Fabriekssuikerbieten	396	730	712	726	1,2	2,3	2,3	2,3
Overige gewassen	562	969	1.043	896	1,7	3,1	3,3	2,9
Groenvoeder en kunstweide	7.400	7.077	7.471	7.153	22,8	22,5	23,8	22,9
Braakland	319	88	70	51	1,0	0,3	0,2	0,2
Totaal bouwland	27.222	26.847	27.162	27.157	83,7	85,3	86,5	86,8
Blijvend grasland	5.282	4.609	4.231	4.113	16,3	14,7	13,5	13,2
Totale cultuurgrond	32.504	31.456	31.393	31.270	100	100	100	100

Het blijkt, dat de graanteelt ongeveer 41 pot van de oppervlakte beslaat. Dit is mede een gevolg van de graanwetgeving, welke het onaanrekkelijk maakt minder dan 35 pot van de oppervlakte met granen te betelen. Ongeveer 84 pct van de oppervlakte staat ten dienste van de veehouderij. Van de bruto-opbrengst aan landbouwproducten wordt 80 pot uit de veehouderij verkregen.

De specialisatie op de agrarische productie weerspiegelt zich in de export. Het agrarisch percentage van de totale uitvoer was sedert 1900:

1901 - 1910	91 pct
1911 - 1920	79 "
1921 - 1930	80 "
1931 - 1940	75 "

De samenstelling van de export was sedert 1950 als volgt:

TOTALE EXPORT IN 1950, 1951 EN 1952

	mill. kr			pct		
	1950	1951	1952	1950	1951	1952
Agrarische producten	2.836,0	3.277,9	3.398,9	61,8	56,6	58,0
Visserijproducten	144,2	170,9	181,8	3,1	3,0	3,1
Industriële prod.	1.540,1	2.250,6	2.187,4	33,5	38,9	37,3
Overige producten	71,4	93,2	96,0	1,5	1,6	1,6
Totaal	4.591,7	5.792,6	5.864,1	100	100	100

AGRARISCHE EXPORT IN 1950 EN 1951

	1950		1951		
	mill. kr	pct	mill. kr	pct	
Veehouderijproducten		2.575,8		2.965,1	90,5
waarvan:					
varkensvlees	747,2		915,9		
boter	905,8		851,0		
slachtvee en rundvlees	362,0		557,2		
eieren	337,6		349,1		
kaas	149,8		192,6		
Akkerbouwproducten		236,4		270,5	8,2
Diverse agrarische producten		23,8		42,3	1,3
Totaal		2.836,0		3.277,9	100
Hiervan geëxporteerd naar Groot-Brittannië		1.595,3		1.662,2	50,7
Belangrijke agrarische industrieprod.:					
vleesconserven		150,3		288,9	
condens en melkpoeder		99,3		128,1	

De export naar Groot-Brittannië is van overwegend belang. Volgens overeenkomsten met Groot-Brittannië levert Denemarken ten minste 75 pct van de boteruitvoer, 90 pct van de baconuitvoer en 75 pct¹⁾ van de sieruitvoer. Deze contracten worden gesloten

¹⁾ Dit percentage is voor het jaar 1 October 1953 t/m 30 September 1954 vastgesteld op 66²/₃ pct.

voor lange termijn. Het baconcontract geldt van 1 October 1952 t/m 30 September 1954, het botercontract van 1 October 1949 t/m 30 September 1955 en het eiercontract van 1 October 1952 t/m 30 September 1953. De in het eerste jaar overeengekomen prijs kan ieder jaar worden herzien. Deze herzieningsmogelijkheid is voor boter $7\frac{1}{2}$ pct en voor bacon 10 pct van de prijs van het voorgaande jaar. De eierprijzen zijn vastgelegd in een bepaald schema, waarbij de prijs varieert al naar het seizoen.

Dergelijke contracten op lange termijn heeft Groot-Brittannië eveneens gesloten met andere landen. Zo voor boter met Australië en Nieuw-Zeeland; voor bacon met Polen en Nederland en voor eieren met de Ierse Vrijstaat, Australië, Polen en Nederland.

Ter verkrijging van een nader inzicht in de betekenis van deze contracten, volgen hieronder overzichten van de Deense exportprijzen, de Britse importprijzen, benevens van het relatieve belang van de Deense export en Britse import.

DE DEENSE F.O.B. EXPORTPRIJZEN
IN KR PER 100 KG

	1948	1949	1950	1951
<u>Boter</u>				
Groot-Brittannië	612	596	526	562
Overige markten	731	774	788	732
Alle markten	667	646	568	600
<u>Bacon</u>				
Groot-Brittannië	428	428	417	458
Overige markten	436	448	437	
Alle markten	429	429	417	458
<u>Eieren</u>				
Groot-Brittannië	379	369	321	378
Overige markten	449	459	498	514
Alle markten	391	383	356	415

DE BRITSE C.I.F. IMPORTPRIJZEN IN KR PER 100 KG

	1948	1949	1950	1951	1952
<u>Boter</u>					
Denemarken	623	613	536	571	618
Nieuw-Zeeland	422	475	509	553	596
Australië	422	475	508	545	618
Nederland	613	610	515	568	609
Overige landen	920	503	515	554	601
Alle landen	473	520	519	559	604
<u>Bacon</u>					
Denemarken	432	430	416	467	519
Polen	437	438	423	456	492
Canada	383	454	472		
Nederland	427	434	425	460	523
Overige landen	452	437	418	424	480
Alle landen	398	436	429	414	515
<u>Eieren</u>					
Denemarken		401	359	416	487
Ierse Vrijstaat		460	392	411	500
Canada		450			
Nederland		407			
Australië		337	350	406	523
Polen		347	296	303	396
Overige landen		359	387	421	521
Alle landen		407	359	413	494

SAMIENSTELLING VAN DE BRITSE INVOER EN DE DEENSE UITVOER

	Britse invoer in pot van de ingevoerde hoeveelheid van het betreffende product					Deense uitvoer in pot van de uitgevoerde hoeveelheid v/h betr. product			
	1948	1949	1950	1951	1952	1948	1949	1950	1951
<u>Boter</u>									
Denemarken	19,3	29,7	37,6	32,8	33,5	53,8	71,5	83,9	78,2
Nieuw-Zeeland	49,8	42,3	38,1	49,8	57,3				
Australië	26,7	22,1	19,7	10,8	7,4				
Nederland	1,9	5,1	4,5	5,8	2,2				
Overige landen	2,3	0,3	0,1	0,8	1,6				
	100	100	100	100	100				
<u>Bacon</u>									
Denemarken	17,9	58,0	59,0	66,7	68,8	86,8	98,8	99,9	100,0
Polen	7,4	14,1	15,3	16,5	15,7				
Canada	70,2	18,0	14,9						
Nederland	3,2	7,6	8,6	15,7	14,6				
Overige landen	1,3	2,3	2,2	1,1	0,9				
	100	100	100	100	100				
<u>Eieren</u>									
Denemarken	28,9	43,9	61,0	69,1	65,8	83,1	84,6	80,5	72,2
Ierse Vrijstaat	14,0	16,3	20,1	15,7	15,1				
Canada	29,7	12,1							
Nederland	9,4	11,3							
Australië	10,8	9,9	8,4	10,3	13,6				
Polen	6,0	4,7	8,8	1,8	1,6				
Overige landen	1,8	1,8	1,7	3,1	4,1				
	100	100	100	100	100				

Bij beschouwing van bovenstaande tabellen blijkt, dat de Deense exportprijzen voor boter naar Engeland lager zijn dan de prijzen bij export naar andere landen en zelfs nog belangrijk lager dan de gemiddelde exportprijs. De Engelse importprijzen voor boter uit Denemarken daarentegen zijn hoger dan de aan de andere landen betaalde prijzen. Groot-Brittannië blijkt dus in staat te zijn boter tegen lagere prijzen in te voeren en wel vooral uit de Dominions. Voor bacon heeft vergelijking tussen de Deense exportprijzen geen zin, omdat de overige markten onbetekenend zijn. De Britse importprijs uit Denemarken was in 1948 vrij hoog. Denemarken leverde toen slechts 18 pot tegen Canada 70 pot. In 1949 en 1950 was deze importprijs lager en in 1951 hoger dan de importprijs uit andere landen. In 1952 was deze prijs niet de hoogste, doch kwam wel boven het gemiddelde uit. De Deense eierexportprijs bij levering aan Groot-Brittannië is lager dan bij levering aan andere landen. De Britse importprijs uit Denemarken wijkt weinig af van het gemiddelde, waarbij de prijs slechts in 1951 hoger was dan het gemiddelde. In 1952 is deze prijs lager dan de prijs bij import uit de Ierse Vrijstaat en Australië.

Uit de Britse invoerpercentages en de Deense uitvoerpercentages van de betreffende producten blijkt, dat zowel Denemarken

als Groot-Brittannië groot belang hebben bij de leveranties. De contracten houden voor Denemarken een afzetgarantie in voor een belangrijk deel van de binnenlandse productie tegen tevoren bekende prijzen. Engeland is daartegenover verzekerd van de leverantie tegen deze prijzen. Indien de prijzen op de wereldmarkt sneller zouden dalen dan de prijsherzieningsmogelijkheid in het contract, ontstaat voor de Britse consument het nadeel, dat hij niet ten volle van de internationale prijsdaling kan profiteren. Dit mogelijke nadeel voor Groot-Brittannië is echter niet zo groot als het nadeel voor Denemarken bij een zeer sterke stijging van de wereldmarktprijzen. In dit geval zal bij een te geringe prijsaanpassing de mogelijkheid bestaan van aantasting van de rentabiliteit van de Deense landbouw, doordat de kosten sterker stijgen dan de opbrengsten. Denemarken is o.m. voor voedermiddelen (vooral oliekoecken) en kunstmest aangewezen op de invoer. Toen in September 1949 Denemarken en Groot-Brittannië devalueerden, betekende dit voor Denemarken hogere kosten door gestegen importprijzen bij gelijk gebleven exportprijzen. Daling van de rentabiliteit kan leiden tot daling van de productie. Tegenover het voordeel van de afzetgarantie kan het nadeel worden gesteld van de lage Deense exportprijzen. De mogelijkheid tot het bedingen van hogere prijzen bij vernieuwing van het contract wordt kleiner, naarmate Groot-Brittannië er in toenemende mate in slaagt elders goedkoper in te kopen. Anderzijds kunnen de Britse belangen bij de instandhouding van de Deense productie leiden tot hogere importprijzen. Dit is de oorzaak geweest van de stijging van de baconprijzen in 1950 en 1951.

In Denemarken bestaat het streven de afhankelijkheid van de Britse markt te verminderen. Dit heeft zich geuit in het zoeken naar nieuwe afzetmarkten en in een verschuiving in de bestemming van de melk. In de periode 1935-1939 werd 80 pot van de melk verwerkt tot boter en 3 pot tot kaas. In 1951 waren deze cijfers resp. 68 en 10 pot (zie Hoofdstuk III).

HOOFDSTUK II

MARKT- EN PRIJSPOLITIEK

Zoals in het vorige hoofdstuk reeds is geschetst, ondergaat het economisch leven in Denemarken in belangrijke mate de invloed van de wereldmarkt. Enerzijds doet de inwerking van de wereldmarkt zich gevoelen via de invoer van grond- en hulpstoffen en granen, anderzijds via de uitvoer van agrarische producten. Deze situatie is van zo beslissende betekenis voor de vorming van het nationale inkomen, dat het in normale tijden weinig zin heeft in het binnenland prijsregelingen door te voeren, welke sterk zouden afwijken van de ontwikkeling op de wereldmarkt. Sedert de crisis van de jaren dertig heeft de overheid de markt- en de prijsvorming van agrarische producten beïnvloed. Nagenoeg al deze overheidsregelingen zijn na de oorlog opgeheven, zodat de prijsvorming in het algemeen vrij is.

De Deense landbouworganisaties staan op het standpunt, dat de landbouw zelve de afzet- en prijsproblemen dient op te lossen. De landbouworganisaties willen zich losmaken van overheidsbemoeying en willen zelf de verantwoordelijkheid voor de afzet dragen. De eerste stap in deze richting werd gedaan in het najaar van 1947, toen bepaald werd, dat voortaan de vertegenwoordigers van de landbouw de onderhandelingen met het buitenland zullen voeren i.p.v. regeringsvertegenwoordigers. Bovendien werden de prijzen, welke de boeren voor hun producten ontvingen gefundeerd op de behaalde exportprijzen. In het voorjaar van 1950 werd de tweede stap gedaan, toen de ministeriële exportcommissies werden opgeheven en de landbouworganisaties de werkzaamheden van deze commissies voortzetten.

De eerste overheidsbemoeying met het marktmechanisme dateert van 1930, afgezien van het daarvoor reeds bestaande toezicht op de kwaliteit van de exportproducten. De prijzen van agrarische producten werden tot 1947 vastgesteld op grond van onderhandelingen tussen de regering en de landbouworganisaties op basis van een redelijk inkomen voor de producent of van een redelijke omvang van de productie. De voor de agrarische producten vastgestelde prijzen werden aan de boeren gegarandeerd. Voor zover de export een hogere prijs opbracht, werd het verschil met de gegarandeerde prijs door een heffing weggenomen. Indien de behaalde prijs lager was, betaalde de overheid subsidie. Dit laatste was vooral het geval met de prijzen voor de in het binnenland afgezette producten.

In September 1947 werd deze gedragslijn verlaten. De prijzen, welke de boeren voor hun producten ontvangen, berusten sindsdien op de gemiddelde exportprijs. Dit werd onmiddellijk doorgevoerd voor boter, melk en varkensvlees, in 1949 gevolgd door rundvlees. De enige uitzondering hierop vormt de prijs van suikerbieten, welke nog in onderhandeling met de landbouworganisaties wordt vastgesteld. Aanvankelijk werden de binnenlandse prijzen voor boter, melk en varkensvlees aan een maximum gebonden, zodat de staat een subsidie betaalde ten bedrage van het verschil tussen deze prijs en de exportprijs. Dit is nu alleen nog het geval voor melk.

Uit hoofde van internationale prijsstijgingen is in de periode van Juni 1951 tot en met Mei 1952 een uitzondering gemaakt op deze handelwijze. In Denemarken bestaat een automatisch verband tussen de index van de kosten van levensonderhoud en de lonen. De stijging van de kosten van levensonderhoud was derhalve aanleiding tot het

nemen van een aantal maatregelen ter stabilisatie van het prijsniveau. Zo werden maximumprijzen vastgesteld voor boter en varkensvlees. De boeren ontvingen voor boter nog wel de gemiddelde exportprijs, waarbij echter het verschil tussen deze prijs en de binnenlandse maximumprijs niet door de overheid, maar door de private boterexportcommissie werd bijbetaald. Voor varkensvlees vond geen bijbetaling plaats, zodat de boeren een gewogen gemiddelde ontvingen van de exportprijs en de maximumprijs. De rundvleesprijzen werden gestabiliseerd op het gemiddelde niveau van de eerste vijf maanden van 1951. Hetgeen bij de export meer werd verkregen dan dit gemiddelde, verviel door een heffing aan de staat.

Aanleiding tot het eerste overheidsingrijpen op het gebied van de export in 1930 was de Belgische contingentering van de veeinvoer. Sedertdien werd de vrije handel steeds meer beperkt en gingen verschillende landen over tot contingentering en centrale invoer. In 1932 kwam de wet op de uitvoer van landbouwproducten¹⁾ tot stand, welke de wettelijke basis vormde voor de regulering van de export. Er was een overvloed van exportproducten, zodat de afzet over de exporteurs moest worden verdeeld. De Minister van Landbouw werd gemachtigd, de export aan voorschriften te onderwerpen. Deze voorschriften konden alleen worden uitgevaardigd, indien hiertoe een voorstel was gedaan door de representatieve landbouworganisaties (Landbruksraad en sedert 1939 de Samvirkende danske Husmandsforening, welke toen uit de Landbruksraad trad). In 1938 werd dit vervangen door de eis van goedkeuring door de Landbruksraad en sedert 1939 eveneens door de Samvirkende danske Husmandsforeningen.

Op grond van bovengenoemde wet werden voor diverse agrarische exportproducten ministeriële exportcommissies ingesteld, nl. voor rundvee, varkens, zuivelproducten en eieren (1932), paarden (1933) en pluimvee (1934) en aardappelen (1938).

Deze ministeriële exportcommissies waren samengesteld uit de vertegenwoordigers van de organisaties van de belanghebbenden. Hun taak was het adviseren van de Minister en het uitvoeren van de exportregulering. Zo verdeelden zij de contingenten over de exporteurs en inden zij daar, waar de exporteurs extra-voordelen behaalden, de door het Ministerie van Landbouw vastgestelde exportheffingen. Deze heffingen vloeiden in fondsen welke ten goede kwamen aan de belanghebbende bedrijfstak en sedert 1947 aan de landbouw in het algemeen. Sedert 1934 geschiedde de export van vee en vlees uitsluitend door de vee- en vleescommissie. Het uitbreken van de oorlog noodzaakte tot een uitbreiding van de werkzaamheid van de commissies, welke nu het exportmonopolie kregen en de binnenlandse voedselvoorziening in overeenstemming met de rantsoeneringsvoorschriften regelden.

Na de oorlog werd de centrale export beperkt en werden voor bepaalde producten weer exportvergunningen aan de exporteurs verleend. De centrale export werd alleen gehandhaafd, voor zover het buitenland een centrale invoer had.

In 1950 werd de wet op de uitvoer van landbouwproducten niet verlengd, waardoor de ministeriële commissies waren opgeheven. De landbouworganisaties, de coöperatieve en de particuliere handel besloten de samenwerking m.b.t. de export voort te zetten door op private basis exportcommissies te vormen, welke de werkzaamheden van de ministeriële exportcommissies voortzetten. De regering behield echter het recht de export te verbieden of aan vergunningen te binden. Volgens de statuten van deze commissies is hun doel de belangen van de betreffende bedrijfstak tegenover het buitenland te behartigen. Ze houden zich alleen bezig met export, niet met de

1) Lov af 23-12-'32 om udførsel af landbruksprodukter

afzet op de binnenlandse markt. De commissies kunnen de export zelf ter hand nemen (bijv. vee- en vleescommissie) en exportvoorwaarden vaststellen (bijv. minimumprijzen). De fondsen van de ministeriële commissies zijn overgedragen aan de landbouworganisaties, welke ze ter beschikking van de exportcommissies stelden. De commissies hebben geen officieel exportmonopolie. De exporteurs zijn er dus vrij in zich al dan niet bij een commissie aan te sluiten. In feite zijn vrijwel alle exporteurs aangesloten. Voor boter en kaas vertegenwoordigen zij 99 pct van de productie.

Op de specifieke aspecten van enkele commissies zal in de volgende hoofdstukken nader worden ingegaan.

HOOFDSTUK III

MARKT- EN PRIJSREGELINGEN VOOR AKKERBOUWPRODUCTEN

§ 1. Gr a n e n

A. Inleiding

. De met granen beteelde oppervlakte bedroeg in 1952 42,1 pct van de totale oppervlakte cultuurgrond. De verdeling over de diverse graansoorten was als volgt:

<u>Broodgraan:</u>	1.000 ha	pot van totale oppervlakte cultuurgrond
tarwe	75	2,4
rogge	136	4,3
<u>Voedergraan:</u>		
gerst	565	18,1
haver	270	8,6
gemengd graan	274	8,7
	<hr/> 1.220	<hr/> 42,1

De weg van het graan van boer tot verbruiker wordt grotendeels door de overheid beheerst. De uitvoering van de graanregelingen berust bij 2 staatsorganen, nl. het Graanbureau (Statens Kornkontor) en het Centraal Bureau voor de Inkoop van Graan en Voedermiddelen (Centralkontor for Indkøb af Korn og Foderstoffer).

Het Graanbureau voert o.m. de regelingen uit m.b.t. de roggebroodvoorziening. Ongeveer 300 molenaars zijn gemachtigd tot het kopen en vermalen van broodgraan en tot het verkopen van meel, terwijl ongeveer 1.700 roggebroodbakkers gemachtigd zijn tot het bakken van roggebrood. Het Graanbureau volgt de gang van het graan door de bedrijfskolom aan de hand van door de bedrijven ingevulde formulieren.

De in- en uitvoer van broodgraan kan slechts geschieden op grond van een vergunning van het Graanbureau.

Het Centraal Bureau voor de Inkoop van Graan en Voedermiddelen heeft het monopolie van de aankoop van voedergraan en andere voedermiddelen. De invoer geschiedt dan door importeurs, die zijn aangesloten bij dit Centraal Bureau. Met ingang van 14-4-'53 geschiedt de invoer van enkele voedermiddelen niet meer voor rekening van het Centraal Bureau, maar voor private rekening. De invoervergunningen worden voortaan verstrekt door het Graanbureau. De binnenlandse handel staat onder toezicht van het Graanbureau.

De graanregelingen zijn in de crisisjaren ontstaan en hadden ten doel aan de boeren een bepaalde prijs te garanderen. Deze prijzen werden gehandhaafd door heffingen op de invoer. De opbrengst van deze heffingen kwam ten goede aan de landbouw. Zo werd een groot deel van de opbrengst verdeeld over de bedrijven beneden een bepaalde grootte.

In 1940 verviel de invoer en sindsdien kwam ieder jaar een graanwet tot stand, volgens welke een leveringsplicht bestaat

voor granen. De levering geschiedt op basis van de grondwaarde volgens een progressieve schaal.

Voor de uitvoering van de wet wordt de minister bijgestaan door gemeentelijke graancommissies en door een ministeriële graancommissie. Een gemeentelijke graancommissie bestaat uit 3 leden nl. 1 lid namens de plaatselijke landbouworganisatie, 1 lid namens de plaatselijke organisatie van kleine boeren en 1 lid uit niet-agrarische kringen, benoemd door het gemeentebestuur. De ministeriële graancommissie bestaat uit een door de minister benoemde voorzitter en 8 leden, benoemd door de organisaties van boeren, van handelaren, van molenaars en van bakkers. De graanregeling voor het oogstjaar 1952/53 berust op de wet van 7-6-1952¹⁾. De uitvoering van deze wet is geregeld in een ministeriële beschikking van 18-7-1952²⁾. De landbouworganisaties drongen er in 1952 op aan de graanregeling af te schaffen. De regering heeft toen aan deze wens geen gevolg gegeven. In de zomer van 1953 is evenwel een wetsvoorstel ingediend tot afschaffing van de graanregeling.

B. Broodgraan (oogst 1952)

Broodgraan (tarwe, rogge en graanmengsels welke ten minste 85 pct tarwe en/of rogge bevatten) moet uitsluitend voor menselijke consumptie worden gebruikt. De boeren zijn verplicht tot levering van de gehele broodgraanoogst. Vrijgesteld van levering is het voor eigen bedrijf benodigde zaaizaad en de voor menselijke consumptie ongeschikte afval, welke op het eigen bedrijf mag worden vervoerd, maar niet meer dan 3 pct van de oogst van iedere graansoort mag bedragen.

Het graan dient te worden geleverd aan de erkende handelaren en molenaars, tegen in de wet genoemde prijzen. Deze prijzen zijn voor goed, gezond, goed gereinigd, onvermengd en normaal droog graan, geleverd franco handelaar of dichtstbijzijnde haven of dichtstbijzijnd station:

rogge,	met een "hollansk vaegt" ³⁾	van 118 pond	52 kr per 100 kg
wintertarwe,	" " " "	" 128 " 52 " " " "	
zomertarwe,	" " " "	" 128 " 57 " " " "	

Voor afwijkingen in het "hollansk vaegt" worden de genoemde prijzen verhoogd of verlaagd met 30 øre per pond "hollansk vaegt". De maximale verhoging is 90 øre, de minimumprijs is 47 kr. De prijzen worden verhoogd met een vergoeding voor opslag van 25 øre per 100 kg per halfmaandelijke periode, beginnend op 1 October 1952, eindigend 1 April 1953.

1) Lov nr 243 af 7-6-52 om en Kornordning.

2) Bekendtgørelse af 18-7-1952 om aflevering af og handel med korn i høstaaaret 1952-1953.

3) "Hollansk vaegt" is een volumegewicht, nl. het gewicht van een Hollandse ton graan, uitgedrukt in Hollandse ponden. De herleiding van "hollansk vaegt" tot hectoliter gewicht wordt door Statens Kornkontor volgens een officieel vastgestelde tabel verricht. Volgens deze tabel zijn gelijkwaardig:

	hollansk vaegt	hectoliter gewicht
rogge	118	70,2
tarwe	128	76,3

Bij verkoop door de handelaar aan de molenaar betaalt de molenaar bovengenoemde prijzen, verhoogd met een bedrag van 2,35 kr. De levering geschiedt franco molenaar of overeengekomen opslagplaats. Het bedrag waarmede de vrachtkosten 1 kr per 100 kg te boven gaan, wordt betaald door het Broodgraanbureau. De molenaars betalen bovendien aan het Graanbureau een koop- en maalheffing. Voor Deens broodgraan betaalt de molenaar een heffing ten bedrage van het verschil tussen 60,10 kr en de aan de handelaar betaalde prijs. Indien het graan rechtstreeks bij de boer is gekocht, wordt deze heffing verhoogd met een bedrag van 1,25 kr per 100 kg. Uit de verkregen opbrengst betaalt Statens Kornkontor 2,75 kr per 100 kg aan het Broodgraanbureau. De molenaar ontvangt een opslagvergoeding van 25 øre per 100 kg per halfmaandelijke periode, beginnend op 15 Augustus 1952 en eindigend op 31 Juli 1953.

De prijs van het tarwebrood is vrij. Tot de zomer van 1949 golden voor roggemeel en roggebrood maximumprijzen. Deze maximumprijzen werden op 1-8-49 opgeheven. De wetten op de staatssubsidie op de consumentenprijzen van roggebrood bepalen evenwel, dat een zodanige subsidie zal worden gegeven, dat de op het moment van inwerkingtreding van de wet geldende prijzen niet zullen worden overschreden. Dit betekent in feite, dat de prijzen niet zullen kunnen stijgen boven de in 1949 geldende prijzen.

Op roggebrood wordt een subsidie gegeven welke tot in 1951 werd betaald aan de molenaars en sedertdien aan de bakkers, toen bleek dat gesubsidieerd roggemeel als veevoeder werd gebruikt. Zoals vermeld zijn de graanprijzen wettelijk vastgesteld. De meelprijzen zijn echter vrij. De Prijsbeheersing berekent maandelijks de gemiddelde roggemeelprijs ter vaststelling van de subsidie. Voor deze berekening is Denemarken verdeeld in 3 districten, nl. Jutland, Funen en Seeland met de overige Oostelijke eilanden. Voor elk dezer districten wordt de gewogen gemiddelde meelprijs van de vorige maand berekend op grond van de door de bakkers gekochte hoeveelheden en betaalde prijzen. Deze gemiddelde meelprijs is voor ieder district anders. Zo is deze prijs op Funen ongeveer 5 kr (ca 7 pct) hoger dan in de beide andere districten.

De subsidie bedraagt het verschil tussen de gemiddelde roggemeelprijs en de in het roggebrood gecalculerde prijs. Op grof en halfgrof roggemeel, dat buiten Jutland en Funen voor roggebrood wordt verbruikt, wordt de subsidie verhoogd met resp. 65 en 95 øre per 100 kg. De subsidie wordt bestreden uit een maalheffing op tarwe.

Ingevoerd broodgraan wordt verhandeld tegen de door het Graanbureau en de Prijsbeheersing vastgestelde prijs. Deze prijs wordt aan het eind van de maand vastgesteld en geldt voor de gehele volgende maand. De binnenlandse prijs is evenwel lager dan de importprijs. De bedragen, nodig ter overbrugging van dit verschil, worden verkregen uit de opbrengst van de koop- en maalheffing bij de molenaars en uit de exportheffing op meel en de daaruit vervaardigde producten. Dit prijsverschil wordt dus grotendeels door de consument betaald. De exportheffing neemt het verschil weg tussen de binnenlandse prijzen en de hogere buitenlandse prijzen.

C. Voedergraan (oogst 1952)

Bedrijven met een grondwaarde boven 12.000 kr¹⁾ zijn verplicht een bepaalde hoeveelheid graan per 1.000 kr grondwaarde te leveren.

1) In 1951 besloegen deze bedrijven 75 pct van de oppervlakte cultuurgrond. De gemiddelde grootte was 24,5 ha.

Zij moeten aan deze plicht voldoen door de levering van de gehele broodgraanoogst, zo nodig aangevuld met voedergraan. De verplicht te leveren hoeveelheid is groter naarmate de totale grondwaarde hoger is, zoals uit onderstaande tabel blijkt.

Totale grondwaarde	Levering per 1.000 kr grondwaarde
12.001 - 15.000 kr	285 kg
15.001 - 20.000 "	330 "
20.001 - 25.000 "	355 "
25.001 - 35.000 "	380 "
35.001 - 50.000 "	425 "
50.001 - 60.000 "	590 "
60.001 - 70.000 "	685 "
boven 70.000 "	715 "

Bedrijven, welke niet aan de leveringsplicht kunnen voldoen, moeten dit vóór 1 September 1952 aan de gemeentelijke graancommissie melden. Het bedrijf moet dan de gehele broodgraan- en voedergraanoogst en een eventuele voorraad van de oogst 1951 leveren. Hiervan is uitgezonderd hetgeen voor de bedrijfsvoering nodig is, nl.:

- 200 kg zaaizaad per in 1952 betaalde ha;
- 1.500 kg per onmisbaar werkpaard;
- 300 kg graan per volwassen rund of voer voor normale zelfverzorgersverbruik voor varkens en kippen, waarbij er ten minste 2 varkens en 20 kippen aanwezig zijn, berekend op 300 kg per varken en 20 kg per kip;
- 50 kg graan per moederrooi.

De toestemming tot achterhouding van de bovengenoemde hoeveelheden voor koeien en schapen (c en d) vervalt indien het bedrijf minder dan 35 pot van de oppervlakte met graan heeft betaald. Dit geldt echter niet voor die bedrijven waarvan de oppervlakte blijvend grasland meer dan 60 pot van het totaal uitmaakt.

De prijzen voor goed, gezond, goed gereinigd, onvernengd en normaal droog graan, geleverd franco handelaar of dichtstbijzijnde haven of dichtstbijzijnde station zijn door de wet vastgesteld en bedragen:

gerst, met een "hollansk vaegt" van 112 pond ¹⁾	47 kr per 100 kg
haver, " " " " " 85 "	43 " " " "
mengsel van gerst en haver, ten minste 40 pot gerst bevattende	45 " " " "

Bij afwijkingen in het "hollansk vaegt" worden de bovengenoemde prijzen verhoogd of verlaagd met 30 øre per pond "hollansk vaegt". De maximale verhoging bedraagt 90 øre.

De maximumprijs voor mengsels van gerst en haver is 45 kr per 100 kg. Mengsels met minder dan 40 pot gerst worden betaald overeenkomstig de samenstelling.

De prijzen worden verhoogd met een opslagvergoeding van 25 øre per 100 kg per halfmaandelijke periode, beginnend 1 October 1952, eindigend 1 April 1953.

1) Gelijkwaardig zijn:

	hollansk vaegt	hectoliter gewicht
gerst	112 pond	67,55 kg
haver	85 "	50,4 "

Bedrijven beneden de 12.000 kr grondwaarde zijn gerechtigd voor hun geleverd broodgraan een zelfde hoeveelheid voedergraan terug te verlangen; bedrijven boven 12.000 kr grondwaarde, welke hun verplichte hoeveelheid geheel als broodgraan hebben geleverd, hebben dat recht slechts voor hetgeen zij meer dan deze verplichte hoeveelheid hebben geleverd. De handelaar geeft bij levering van het broodgraan inkoopbonnen af voor voedergraan, waarop het voedergraan uiterlijk tot 30 April 1953 kan worden gekocht. De handelaar levert het voedergraan tegen de bovengenoemde prijzen, verhoogd met 25 øre per 100 kg opslagvergoeding per halve maand van 1 October 1952 tot 1 April 1953 en een toeslag van 1 Kr per 100 kg, geleverd af-opslagplaats. De handelaar levert de inkoopbonnen in bij het Centraal Bureau voor de Inkoop van Graan en Voedermiddelen, welke hiervoor per 100 kg graan een vergoeding geeft van 65 øre. De bruto-handelsmarge is dus 1,65 kr per 100 kg. Indien de handelaar na 1 April 1953 nog voedergraan in voorraad heeft, betaalt het Centraal Bureau een vergoeding voor de opslagkosten.

Ieder, die aan zijn leveringsplicht heeft voldaan, mag het overgehouden voedergraan vrij in de handel brengen.

§ 2. S u i k e r b i e t e n

A. Inleiding

De suikerbietentelers zijn verenigd in de Coöperatieve Vereniging van Suikerbietentelers (De samwerkende Sukkerroedrykerforeningen), de overkoepelende organisatie van 11 regionale verenigingen van suikerbietentelers. Deze organisatie behartigt alle belangen van de suikerbietentelers, in het bijzonder tegenover de suikerfabrieken. De regionale verenigingen behartigen de belangen van een bepaalde streek door medewerking bij het tot stand komen van contracten met de suikerfabrieken en door voorlichting betreffende de suikerbietenteelt.

B. Fabriekssuikerbieten

De suikerfabricage geschiedt door twee ondernemingen, nl. "De danske Sukkerfabrikker" en "Nyköbing Sukkerfabrik". De danske Sukkerfabrikker is een particuliere combinatie, welke 7 suikerfabrieken en 4 fabrieken die een halfproduct (siroop) fabriceren omvat. Nyköbing is een coöperatieve suikerfabriek, welke ongeveer 14 pct van de productie verzorgt. De binnenlandse productie is voldoende ter dekking van de consumptie. Bovendien wordt suiker geëxporteerd en wel voornamelijk naar Zweden.

Sedert 1932 wordt de binnenlandse markt geordend door tijdelijke suikerwetten, welke jaarlijks werden vernieuwd. In 1950 werd een wet uitgevaardigd met een permanent karakter, welke evenwel voortbouwt op de tijdelijke ordeningen. De suikerfabrieken staan onder toezicht van de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en behoeven voor de vervaardiging van suiker een vergunning, welke ten hoogste voor 10 jaar wordt gegeven.

De Minister van Handel stelt de prijzen van suikerbieten en suiker vast. De suikerbietenprijs, welke in de wet voor de campagne 1950/51 op 5,71 kr plus 30 øre vrachtvergoeding per 100 kg franco fabriek is gesteld, kan bij stijging van de arbeidskosten worden verhoogd. Deze verhoging bedroeg voor 1950 15 øre per 100 kg. Bovendien wordt de bietenprijs verhoogd met een oppervlaktetoeslag, indien de totale suikerbietenoppervlakte een bepaalde grootte te

boven gaat. Deze toeslag is:

oppervlakte			toeslag			
boven	35.000	ha	10	øre	per	100 kg
"	37.000	"	20	"	"	"
"	39.000	"	25	"	"	"
"	40.000	"	30	"	"	"
"	41.000	"	35	"	"	"
"	42.000	"	40	"	"	"
"	43.000	"	45	"	"	"
"	44.000	"	50	"	"	"

De toeslag bedroeg voor 1950, 1951 en 1952 50 øre. De totale oppervlakte fabriekssuikerbieten was in 1952 72.600 ha, 2,5 pct van de oppervlakte bouwland.

Voor een late aflevering van de bieten betaalt de fabriek een compensatie voor extra opslagkosten. Deze toeslag varieert al naar het moment van levering en bedraagt sedert 1950 18 øre per 100 kg voor aflevering na 1 November en 24 øre per 100 kg voor aflevering na 1 December.

De door de Minister vastgestelde suikerprijs af-fabriek is lager dan de kostprijs, zodat de staat een subsidie betaalt. De subsidie, welke alleen wordt gegeven op suiker voor consumptie, wordt betaald uit een prijsegalisatiefonds. De inkomsten van dit fonds bestaan o.m. uit een heffing op suiker voor industrieel gebruik. De heffing wordt voor de exportindustrie en voor die industrieën, welke in het binnenland moeten concurreren met ingevoerde producten, zodanig vastgesteld, dat de suikerprijs gelijk is aan de internationale prijs. Deze heffing bedraagt sedert 16-1-1952 27 øre per kg, waarvan 16 øre ten goede komt aan het prijsegalisatiefonds en 11 øre aan de staat. Sinds de opheffing van de suiker-rantsocenering is de suikerprijs af-fabriek vastgesteld op 80 øre per kg en de consumentenprijs op 90 øre per kg, zodat de subsidie 17 øre per kg bedraagt. Op suiker wordt geen accijns geheven.

De Minister van Handel wordt voor de uitvoering van de suiker-wet bijgestaan door een door hemzelf benoemde adviescommissie van 1 voorzitter en 4 leden. De uitvoering van de wet staat onder toezicht van een parlementaire commissie van 15 leden.

C. Voedersuikerbieten en suikerbieten bestemd voor veevoeder

Sedert 21-7-1949, toen de maximumprijs werd opgeheven, is er geen markt- en prijsregeling voor voedersuikerbieten en suikerbieten bestemd voor veevoeder.

In 1952 werd 154.600 ha beteeld met voedersuikerbieten en suikerbieten bestemd voor veevoeders.

§ 3. A a r d a p p e l e n

De met aardappelen beteelde oppervlakte was in 1952 108.100 ha, 4 pct van de oppervlakte bouwland. De oogst wordt grotendeels in het binnenland geconsumeerd; de export bestaat in hoofdzaak uit pootaardappelen. De industriële verwerking tot aardappelmeel en spiritus is onbetekenend en bedraagt ongeveer 4 tot 5 pct van de oogst. Voor deze fabrieksaardappelen bestaan bepaalde prijsregelingen. Deze regelingen hebben slechts geringe betekenis voor de verbouw van aardappelen in het algemeen. De binnenlandse prijzen voor consumptie-aardappelen en pootaardappelen zijn vrij.

De export wordt gereguleerd door de private Aardappelexport-commissie (Kartoffeleksportudvalg). De uitvoer geschiedt gedeeltelijk door deze commissie, gedeeltelijk door private exporteurs. De export-commissie stelt gedurende het exportseizoen voor pootaardappelen, consumptie-aardappelen en fabrieksaardappelen bepaalde telersprijzen vast. Deze prijzen gelden voor levering op het voor de teler dichtstbijzijnde station.

Voor de binnenlandse markt bestaan in de verschillende gebieden verschillende noteringen. Zo zijn er noteringen voor Kopenhagen, Seeland en Jutland. Hiervan zijn de noteringen van Seeland en Jutland gewoonlijk ongeveer gelijk, de Kopenhaagse notering is iets hoger. De genoemde noteringen worden gepubliceerd in Landbrugsraadets Meddelelser.

HOOFDSTUK IV
MARKT- EN PRIJSREGELINGEN VOOR VEEHOUDERLIJFPRODUCTEN

§ 1. Melk en zuivelproducten

A. Inleiding

De boeren zijn geheel vrij in de bestemming van de melk. Uit onderstaande statistiek blijkt, dat de Deense melkproductie grotendeels wordt verwerkt tot boter.

BESTEMMING VAN DE MELK

	1.000 ton					pot				
	1935-1939	1948	1949	1950	1951	1935-1939	1948	1949	1950	1951
Boter	4.217	2.683	3.428	3.890	3.571	80,0	66,1	70,2	72,0	68,2
Kaas	171	363	414	413	519	3,3	8,9	8,5	7,6	9,9
Consumptiemelk	300	387	405	410	389	5,7	9,5	8,3	7,6	7,4
Room	145	123	122	136	195	2,8	3,0	2,5	2,5	3,7
Geschat verbruik door producenten:										
voeder	225	225	225	225	225	4,3	5,5	4,6	4,2	4,3
consumptie	175	175	175	175	175	3,3	4,3	3,6	3,2	3,3
Melk in geconserveerde vorm	29	78	90	129	132	0,6	1,9	1,8	2,4	2,5
Export	-	21	19	21	18	0,0	0,5	0,4	0,4	0,3
Overige bestemmingen	8	3	5	4	9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
Totaal	5.270	4.058	4.883	5.403	5.233	100	100	100	100	100

Ongeveer 70 pot van de melk is bestemd voor boterberesiding. Dit betekent, dat een grote hoeveelheid ondermelk beschikbaar komt. Deze ondermelk wordt voor een belangrijk deel verbruikt als veevoeder, zoals blijkt uit onderstaande tabel.

BESTEMMING VAN DE ONDERMELK

	1.000 ton				pot			
	1948	1949	1950	1951	1948	1949	1950	1951
Verbruik door producenten (voeder en consumptie)	1.819	2.517	3.088	2.649	74,5	80,6	86,0	79,1
Kaas	379	352	292	479	15,5	11,3	8,1	14,3
Melk in geconserveerde vorm	100	147	132	142	4,1	4,7	3,7	4,2
Melkstandaardisatie	93	69	46	48	3,8	2,1	1,3	1,4
Consumptie	49	37	32	29	2,0	1,2	0,9	0,9
Totaal	2.440	3.122	3.590	3.347	100	100	100	100

Voor de afzet van boter is Denemarken in hoofdzaak aangewezen op export.

AFZET VAN DE BOTERPRODUCTIE

	1.000 ton				pot			
	1948	1949	1950	1951	1948	1949	1950	1951
Export	106,0	138,3	156,2	139,4	87,5	88,8	88,4	81,9
Binnenlands verbruik	15,2	17,6	20,5	30,8	12,5	11,2	11,6	18,1
Totaal	121,2	155,9	176,7	170,2	100	100	100	100
Verandering in voorraden	0,8	-	2,4	2,1				
Totale productie	120,4	155,9	179,1	168,1				

In het botercontract met Groot-Brittannië, gesloten in 1949, is overeengekomen, dat Denemarken van 1 October 1949 tot 1 October 1955 ten minste 75 pct van de totale export naar Groot-Brittannië zal exporteren tegen een jaarlijks overeen te komen prijs. Het grote belang van de boterexport heeft er toe geleid, dat de bij de export behaalde prijzen in hoge mate bepalend zijn voor hetgeen de boer ontvangt voor het melkvet. Deze prijs is tevens de grondslag voor de detailprijs van consumptiemelk. Derhalve zal eerst de prijsvorming van boter worden behandeld, daarna die van melk.

B. Boter

1. Markt- en prijsregeling tot 30 September 1947

Tot 30 September 1947 werd de boterprijs wettelijk vastgesteld. Enerzijds werd aan de producenten een bepaalde prijs gegarandeerd, welke prijs volgens de wet van 14 Augustus 1946¹⁾ 4,80 kr per kg af-fabriek bedroeg. Anderzijds werden de binnenlandse prijzen laag gehouden, door vaststelling van een en gros boterprijs van 4,46 kr per kg af-fabriek. Deze prijs gold tevens voor het melkvet in consumptiemelk en room. Het verschil tussen de gegarandeerde producentenprijs (4,80 kr) en de binnenlandse prijs (4,46 kr) werd aan de producenten betaald uit het Boter-egaliseringsfonds (Smørudligningsfond). Hieruit werd tevens het bedrag bijgepast, waarmee de feitelijke exportprijs beneden 4,80 kr per kg lag. Bovendien werd sedert 1 Maart 1947 hieruit een subsidie op veevoeder betaald. Dit fonds verkreeg zijn middelen uit een heffing op de export, gelijk aan het bedrag dat de feitelijke exportprijs hoger was dan 4,80 kr en een heffing op het binnenlands verbruik van 0,34 kr per kg, voor boter afgezet aan restaurateurs e.d. Het tekort van dit fonds werd door staats-subsidie aangevuld. Het fonds ressorteerde onder het Ministerie van Landbouw en werd beheerd door de ministeriële Boterexport-commissie (Landbrugsministeriets Smørreksportudvalg).

De inkomsten en uitgaven van dit fonds bedroegen in het laatste jaar van deze regeling in miljoenen kronen²⁾:

Inkomsten	1-10-1946 t/m 30-9-1947	Uitgaven	
heffing op export	47,1	toeslag op export	12,6
heffing in het binnenland	1,5	" in het binnenland	53,8
staatsbijdrage	36,0	subsidie op veevoeder	18,2
	84,6		84,6

2. De huidige markt- en prijsregeling

a. De grondslagen

Sedert 30-9-'47³⁾ ontvangen de producenten voor de boter en voor het melkvet in consumptiemelk en room de gemiddelde exportprijs.

1) Lov no 456 af 14-8-1946 om en smørordning.

2) Landbrugsstatistik 1946, p. 123. Een overzicht v/d inkomsten en uitgaven van dit fonds van 4-10-'39 tot 26-9-'46 is vermeld in: Landbrugsstatistik 1945, p. 151.

3) Lov no 387 af 30-9-'47 om ydelse af statstilskud til forbrugerpriiserne for smør og flæsk.

De producentenprijs voor boter wordt wekelijks vastgesteld door de ministeriële Boterexportcommissie en sedert 1 April 1950 door de private Boterexportcommissie (Mejeribrugets Smørekseportudvalg). Deze boternotering wordt "afregningssum" genoemd. De boternotering bedroeg van 24-10-1947 t/m 18-12-1947 6,00 kr per kg. De binnenlandse boterprijs ("afregningstal") bleef echter 4,46 kr per kg, zodat de staat het verschil als subsidie uitkeerde. Op 7 Mei 1948¹⁾ verviel de vaststelling van de binnenlandse boterprijs, met het gevolg, dat de nu vrije boterprijs zich richt naar de gemiddelde exportprijs. De prijs van het melkvet in consumptiemelk en room bleef evenwel gebonden aan een boterprijs van 4,46 kr per kg, zodat hierop door de staat een melksubsidie (smødmaelkstillæg) wordt gegeven. Op deze regeling werd in de periode 2-6-1951 t/m 29-5-1952 een uitzondering gemaakt. De wet van 2-6-1951²⁾ stelde voor de binnenlandse boterprijs een maximum van 550 kr per 100 kg. Toen op 26-10-1951 de boternotering werd verhoogd tot 6,00 kr per kg, betaalde de Boterexportcommissie van 26-10-1951 t/m 29-5-1952 aan de producenten een botertoeslag (smørtillæg) op het melkvet in boter, consumptiemelk en room, ten bedrage van het verschil tussen de boternotering en de binnenlandse maximumprijs, d.w.z. 6,00 - 5,50 = 0,50 kr per kg boter. De botertoeslag werd betaald uit het fonds van de Boterexportcommissie, welk fonds eigendom is van de producenten zelf.

b. De uitvoering

De regeling van de boterexport is in handen van de private Boterexportcommissie (Mejeribrugets Smørekseportudvalg). Deze commissie heeft ten doel de belangen van het Deense zuivelwezen bij de export van boter, room en melk te behartigen. De commissie is in 1950 opgericht ter vervanging van de ministeriële Boterexportcommissie. In het bestuur van de commissie zijn de organisaties van de boeren, zuivelfabrieken, melkfabrieken en boterexporteurs vertegenwoordigd. De bij de commissie aangesloten producenten vertegenwoordigen 99 pct van de Deense boterproductie. De statuten bepalen, dat aangesloten zuivelfabrieken uitsluitend mogen leveren aan aangesloten exporteurs, die op hun beurt de exportproducten slechts mogen betrekken van aangesloten zuivelfabrieken.

De taak van de boterexportcommissie is het regelen van de export, het uitvoeren van de wetten met betrekking tot de melksubsidies en het wekelijks verschaffen van productie- en exportcijfers.

Deze commissie stelt wekelijks de boternotering vast, welke sedert 26-5-'52 samenvalt met de binnenlandse boterprijs. Dit is dus de boterprijs af-fabriek, zoals deze wekelijks wordt gepubliceerd in het tijdschrift Landbrugsraadets Meddelelser. De boternotering wordt vastgesteld op grond van de verwachte exportprijzen. De exportprijzen naar de verschillende landen lopen nl. sterk uiteen. Met Engeland is overeengekomen dat 75 pct van de Deense boterexport naar Engeland zal worden uitgevoerd. De export is gebonden aan vergunningen, welke worden afgegeven door de overheid (Statskontrollen med Mejeriprodukter og aeg m.m.). De verbruikte vergunningen zijn de grondslag voor de inning van de exportheffingen en uitkering van

1) Lov af 7-5-1948 om ydelse af statstilskud til forbrugerpriserne for mælk og flæsk.

2) Lov no 240 af 2-6-1951 om udførsel af smør samt svin og flæsk.

exporttoeslagen. De export naar die landen, welke centraal inkopen, zoals Engeland en Zwitserland, geschiedt door de commissie zelf. De export naar Frankrijk, dat formeel niet centraal inkoopt, maar dit in feite wel doet, geschiedt door de exporteurs tegen een door de commissie vastgestelde prijs. De commissie stelt voor ieder land een bepaalde minimumexportprijs vast. Voor de export naar die landen, waar de boter meer opbrengt dan de boternotering, legt de commissie heffingen op. Deze heffingen zijn een vast bedrag per land en staan niet in verband met de bepaalde individuele transactie. De exporteur is vrij in de prijs, welke hij bedingt. De heffing omvat dus niet het gehele verschil tussen de feitelijke exportprijs en de boternotering, maar laat nog een zekere marge voor de exporteur. De vaststelling van minimumprijzen en van heffingen kunnen derhalve een middel vormen, de export naar bepaalde landen te beïnvloeden.

Indien de werkelijke exportprijs beneden de boternotering ligt, betaalt de commissie het verschil bij. In feite geschiedt dit alleen t.a.v. de export naar Engeland, welke geheel in handen is van de commissie zelf. Ter uitvoering van deze regulering van de exportprijzen heeft de commissie een fonds gevormd, dat in September 1953 100.000.000 kr bevatte.

De exporteurs betalen aan de fabrieken de boternotering verhoogd met een traditionele nabetalings. Deze nabetalings wordt gewoonlijk als vast bedrag gedurende het gehele jaar betaald met in October een definitieve vaststelling over alle in het afgelopen jaar afgewikkelde contracten. De particuliere exporteurs richten zich hierbij veelal naar de nabetalings van de coöperatieve exportverenigings. Deze nabetalings zijn mogelijk, doordat bij de vaststelling van de exportheffings reeds rekening is gehouden met een bepaalde marge boven de boternotering, terwijl de exporteurs voorts vrij zijn in het bedingen van een exportprijs.

Zo was voor het jaar 1-4-1951 t/m 31-3-1952¹⁾:

gemiddelde boternotering	571,15 kr per 100 kg
gemiddelde betaling	578,39 " " " "
gemiddelde nabetalings	7,24 " " " "

Deze nabetalings werd betaald door 20 exporteurs, terwijl de laagste 6,71 kr en de hoogste 9,55 kr per 100 kg was.

De afzet van boter in het binnenland geschiedt eveneens tegen de boternotering, waarbij de grossiers reeds van oudsher een nabetalings van 6 kr per 100 kg betalen.

Sedert 1947/48 werden de volgende boterprijzen in kr per 100 kg betaald:

BOTERPRIJZEN

periode (1 Oct. - 1 Oct.)	gemiddelde betaling	gemiddelde boternotering	gemiddelde nabetalings
1946/47	453,38	446,50	7,38
1947/48	535,25	528,39	6,86
1948/49	636,55	643,46	6,91
1949/50	590,53	583,66	6,88
1950/51	557,34	550,00	8,46

1) Danmarks Mejeri-Statistik 1952, p. 60

C. Melk

1. De rationalisatie van de melkvoorziening

Voor de oorlog was de consumptiemelkvoorziening in Denemarken in handen van zeer vele fabrieken, waarvan een groot aantal met overcapaciteit te kampen had. De organisatie van de melkafzet liet te wensen over: ook in kruidenierswinkels kon men flessenmelk kopen. Een en ander had tot gevolg, dat weliswaar de vraag naar flessenmelk toenam, maar dat kosten per eenheid ook stegen.

Toen in de crisis van de jaren dertig de wereldmarktprijzen voor zuivelproducten daalden, werd het vraagstuk van een rendabele afzet in het binnenland zeer dringend. Allerwege voelde men behoefte aan een rationalisatie van de afzet. In 1939 benoemde de regering een commissie van onderzoek. De organisatie van zuivelfabrieken in de provinciesteden en de organisatie van Kopenhaagse melkfabrieken verenigden zich ter gemeenschappelijke behartiging van hun belangen in de Danske Konsummaelkmejeriers Faellesrepraesentation. Het doel van deze organisatie is het bepleiten van de belangen van de melkfabrieken tegenover de overheid. In de zomer van 1940 verscheen het rapport van de commissie, waarin als doel van de rationalisatie een zo goedkoop mogelijke voorziening van de bevolking met melk en room werd gesteld. Het middel hiertoe diende te worden gevonden in concentratie van de melkverwerking en van de melkhandel.

De wettelijke basis voor de rationalisatie wordt gevormd door de wet van 5-8-1940 betreffende de voorziening van de stedelijke bevolking met melk en room en de hierop berustende uitvoeringsbeschikking van het Ministerie van Handel van 19-8-1940. De uitvoering van de rationalisatie werd in handen gesteld van de gemeentelijke autoriteiten. Deze autoriteiten moeten uitbreiding van het aantal fabrieken en melkhandelaren goedkeuren. Bovendien stellen zij maximumprijzen voor melk en room vast. In 40 steden met tezamen 200.000 inwoners bleek rationalisatie niet nodig te zijn. De rationalisatie werd doorgevoerd in 40 steden, waaronder Kopenhagen, met tezamen 2.000.000 inwoners. Het aantal melkfabrieken en detaillisten werd sterk gereduceerd. Deze aantallen bedragen voor Groot-Kopenhagen, dat nu ongeveer 1 miljoen inwoners telt:

	1-12-1941	1-12-1950
aantal melkfabrieken	108	1) 14
aantal detaillisten	2.547	1.687

De geliquideerde fabrieken ontvingen een vergoeding, welke werd betaald uit heffingen op de verkoop van melk en room. Zo werd voor Kopenhagen een liquidatiemaatschappij gevormd, belast met de uitvoering van de heffingen en de uitkering van de liquidatievergoedingen. De heffingen en uitkeringen vinden sedert 1945 niet meer plaats. De nog aanwezige middelen werden incidenteel voor bepaalde doeleinden gebruikt. Zo werd sedert 1949 een toeslag van 0,5 øre per liter melk aan de fabrieken betaald ter bestrijding van de gestegen kosten. De toeslag werd enkele malen verhoogd en bedroeg eind 1950 1,5 øre per liter. De middelen van het liquidatiefonds waren eind 1950 uitgeput. Begin 1951 volgde dan ook een prijsverhoging van de consumptiemelk.

In ongeveer 95 gemeenten met tezamen 2,4 miljoen inwoners (de totale Deense bevolking bedraagt 4,3 miljoen) worden de prijzen vastgesteld door het gemeentebestuur.

1) Hiervan werd 1 bedrijf op 30-3-1951 geliquideerd.

Het blijkt, dat een zeker verband wordt gelegd tussen de detailprijs van melk en de detailprijs van room. De melkprijs wordt bij voorkeur laag gehouden. De winst van de fabrieken wordt in hoofdzaak verkregen uit de roomverkoop. De roomverkoop biedt dus een overschot, waaruit de lage melkprijzen worden gefinancierd. Deze regeling geldt voor iedere gemeente apart. In Kopenhagen betalen de fabrieken met een hoge roomverkoop bepaalde bedragen aan de fabrieken met lage roomverkoop. Indien de room zou worden verkocht op basis van de kostprijs, dan zou de melkprijs met ongeveer 5 øre (ca 12%) per liter stijgen.

De bevoegdheden van de gemeentelijke melkcommissies berusten op een concessie van het Ministerie van Handel. Voor Kopenhagen werd in 1941 een concessie verleend voor 5 jaar. De concessie werd verlengd in de Melkverordening voor Groot-Kopenhagen van 13-12-1948. Het Ministerie van Handel stelde hierbij een aantal voorwaarden, waarbij o.m. de winsten der fabrieken aan een bepaald maximum werden gebonden. De fabrieken zenden iedere 4 weken een verslag over de bedrijfsresultaten naar de gemeentelijke commissie. Aan het eind van het jaar moet het bedrag, waarmee de winst het maximum te boven gaat aan de gemeentelijke melkcommissie worden afgedragen. Een vergoeding voor verliezen vindt niet plaats.

De prijzen voor plattelandsgemeenten worden vastgesteld door de Deense Melknoteringscommissie (Danske Mejeriforeningers Mælkenoteringsudvalg). Deze prijzen behoeven de goedkeuring van de prijsbeheersing.

2. De prijs van het melkvet

De boternotering is tevens bepalend voor de consumentenprijs voor het melkvet in consumptiemelk en room. Deze prijs van het melkvet is opgebouwd uit twee delen nl. de in de wet vastgelegde basisprijs en de melksubsidie.

Tot 29-5-'53 bedroeg de basisprijs 4,46 kr per kg boter, gelijk aan de boterprijs af-fabriek, zoals deze in 1947 gold. Sedert 29-5-'53 is de basisprijs 4,50 kr per kg boter. Deze basisprijs wordt uitsluitend gebruikt als grondslag voor de prijs van het melkvet in consumptiemelk en room. De prijs van het melkvet wordt gevonden door de basisprijs te delen door de hoeveelheid vet in 1 kg boter.

Het tweede bestanddeel van de prijs is de melksubsidie (spødmælkstillæg) welke de staat sedert 1 November 1940 betaalt over het verschil tussen de boternotering en 4,46 kr en sedert 29-5-'53 4,50 kr. De administratie en uitvoering van deze subsidie-regeling geschiedt door Boterexportcommissie. De melksubsidie wordt berekend volgens de door het Ministerie van Landbouw gestelde regels.

Als voorbeeld voor de wijze van berekening kiezen wij de periode van 30-5-52 t/m 21-8-52, toen de boternotering 6,00 kr bedroeg en de basis voor de berekening van de melksubsidie dus $6,00 - 4,46 = 1,54$ kr per kg boter, was.

Uitgaande van 86 vet-eenheden¹⁾ per kg boter is de melksubsidie $154 : 86 = 1,791$ øre per vet-eenheid. De subsidie wordt slechts gegeven over 3 pct melkvet in consumptiemelk en over 9 pct melkvet in room. De subsidie op het melkvet bedraagt dus voor consumptiemelk $3 \times 1,791 = 5,37$ øre per kg. Deze subsidie wordt aan de boeren doorgegeven, berekend over het gehele vetgehalte. De fabriek ontvangt bovendien een vergoeding voor verlies

1) 1 vet-eenheid = 10 gram vet.

van vet in ondermelk en karnemelk van 2 pct en ontvangt dus: $5,37 \times 1,02 = 5,48$ øre per kg consumptiemelk. De boer ontvangt dan over het gehele vetgehalte een prijs, ten dele gebaseerd op 4,46, ten dele op 1,54 kr per kg boter. Op 29-5-53 onderging deze berekening een verandering doordat de basis voor de melksubsidie werd gebracht op 4,50 kr per kg boter. De melksubsidie bedraagt nu per kg melk 4 pct van het verschil tussen de boternotering en 4,50 kr en wordt alleen betaald voor consumptiemelk en niet meer voor room.

In de periode van 26-10-1951 t/m 29-5-1952 betaalde de Boterexportcommissie een botertoeslag van 0,50 kr per kg boter (zie pag. 22). Deze toeslag werd tevens betaald over het gehele melkvetgehalte van consumptiemelk en room. De botertoeslag voor consumptiemelk bedroeg $50 : 86 = 0,581$ øre per vet-eenheid. De fabrieken ontvingen bovendien 2 pct vergoeding voor verlies, dus totaal 0,593 øre per vet-eenheid. Toen op 30-5-1952 de prijsbeheersing kwam te vervallen, verviel tevens de botertoeslag. De staat verhoogde echter de melksubsidie met een zelfde bedrag per vet-eenheid.

Met ingang van 1-6-1949 werd het vetgehalte van consumptiemelk gebracht van 3 op 3,5 pct vet. De subsidie wordt slechts betaald op 3 pct, zodat 0,5 pct door de consument wordt betaald op basis van de boternotering. De prijs welke de consument voor het melkvet betaalt, bevat dus de prijs over het vetgehalte van 3 pct op basis van 4,46 kr per kg boter (sedert 29-5-'53 4,50 kr) en over het resterende gehalte van 0,5 pct op basis van de boternotering.

Sedert 24-10-1947 bedragen de boternotering, binnenlandse boterprijs en melksubsidie:

Periode	Boter- ¹⁾ notering kr per kg boter	Binnenl. boterprijs ²⁾		Melksubsidie		
		Boter kr per kg boter	Melkvet kr per kg boter	Per vet-eenh. (86 vet-een- heden per kg boter) øre	Per 3% vet øre per kg melk	Per 3% vet ind. vergoe- ding voor verlies øre per kg melk
24-10-47 t/m 18-12-47	6,00	4,46	4,46	1,791	5,37	5,48
19-12-47 " 6-5-48	6,50	4,46	4,46	2,372	7,12	7,26
7-5-48 " 23-6-49	6,50	vrij	4,46	2,372	7,12	7,26
24-6-49 " 1-6-50	6,00	vrij	4,46	1,791	5,37	5,48
2-6-50 " 25-10-51	5,50	5,50	4,46	1,209	3,63	3,70
26-10-51 " 29-5-52	6,00	5,50	4,46	1,209	3,63	3,70
30-5-52 " 21-8-52	6,00	vrij	4,46	1,791	5,37	5,48
22-8-52 " 25-12-52	6,50	vrij	4,46	2,372	7,12	7,26
26-12-52 " 22-1-53	6,70	vrij	4,46	2,605	7,82	7,97
23-1-53 " 15-4-53	6,90	vrij	4,46	2,837	8,51	8,68
16-4-53 " 28-5-53	6,40	vrij	4,46	2,256	6,77	6,90
29-5-53	6,40	vrij	4,50			7,60

1) Notering van Boterexportcommissie af-fabriek, berustend op de gemiddelde exportprijs. Ten gevolge van binnenlandse prijsbeheersing betaalde de Boterexportcommissie van 26-10-'51 t/m 29-5-'52 aan de producenten een botertoeslag van 0,50 kr per kg boter en 0,581 øre per vet-eenheid voor consumptiemelk en room.

2) Wettelijke basis voor de binnenlandse prijzen.

Boter: tot 6-5-'48: wettelijk vastgesteld op 4,46 kr af-fabriek
 van 6-5-'48 t/m 1-6-50 } vrije prijsvorming. De prijs richt
 sedert 30-5-52 } zich naar de boternotering;
 van 2-6-'50 t/m 29-5-'52: wettelijk vastgesteld maximum: 5,50 kr af-fabriek
 Melkvet: wettelijk vastgesteld op basis van 4,46 kr (sedert 29-5-'53 4,50 kr)
 per kg boter af-fabriek.

3. De ondermelkprijs

De ondermelkprijs wordt vastgesteld door een overheidsorgaan (Statskontrollen med Mejeriprodukter) onder goedkeuring van de Prijsbeheersing.

Sedert 1942 wordt een wintermelktoeslag (konsummaeltilskud) gegeven op de in consumptie gebrachte ondermelk, en wel voor: melk, room, ondermelk en karnemelk. Zij werd ingevoerd, toen er door het wegvallen van de krachtvoederimport een grote behoefte was aan ondermelk. Deze subsidie verzekert een voldoende aanbod van consumptiemelk en room en is bedoeld als een aanvulling op de prijs, welke voor de ondermelk via verkoop van de consumptiemelk wordt verkregen en die lager is dan de waarde van de ondermelk voor productiedoelinden (bijv. kaaswaarde en voederwaarde). In de laatste jaren is de subsidie niet voldoende ter overbrugging van dit verschil (zie pag. 31). In de zomer, wanneer er voldoende aanbod is, is deze subsidie nihil. De wintermelktoeslag varieert gedurende het jaar en is sedert 1949 in øre per kg:

WINTERMELKTOESLAG

periode	melk van door de veearts gecontroleerde bedrijven	melk van niet door de veearts gecontroleerde bedrijven
19- 8-49 t/m 27-10-49	3	2
28-10-49 t/m 6- 4-50	5	3
7- 4-50 t/m 5-10-50	-	-
6-10-50 t/m 26-10-50	3	2
27-10-50 t/m 3- 5-51	5	3
3- 5-51 t/m 27- 9-51	-	-
28- 9-51 t/m 25-10-51	3	2
26-10-51 t/m 27- 3-52	5	3
28- 3-51 t/m 25- 9-52	-	-
26- 9-52 t/m 23-10-52	3	2
24-10-52 t/m 5- 3-53	5	3

De wintermelktoeslag wordt wekelijks uitbetaald door de Boterexportcommissie aan de melkfabrieken. De melkfabrieken ontvangen boven de subsidie nog 5% ter dekking van verliezen.

De wintermelktoeslag wordt bestreden uit een heffing op room (flødeafgift) van 15 øre per liter. Indien nodig, wordt de opbrengst van deze heffing aangevuld met een staatssubsidie. De invordering van deze heffing geschiedt door de Boterexportcommissie.

4. De melkprijs

De melkprijs is opgebouwd uit de prijs voor het melkvet en de ondermelkprijs. Bovendien werd van 30-5-'52 t/m 2-4-'53 door de staat een bijzondere melktoeslag (sødmaeltilskud) betaald op alle in het binnenland verbruikte melk van 6 øre per liter, overeenkomende met 5,80 øre per kg. De fabrieken ontvangen hierboven 2 pct voor verliezen, zodat de bijzondere melktoeslag inclusief vergoeding voor verliezen 5,91 øre per kg bedraagt. Deze toeslag wordt betaald aan de zuivelfabriek ter dekking van de gestegen kosten (o.m. een loonsverhoging per 1 Juni 1952). Bovendien daalden sedert 30-5-'52 de ontvangsten voor consumptiemelk en room doordat toen de botertoeslag, welke over het gehele vetgehalte van melk en room werd berekend, door een overeenkomstig deel van de melksubsidie

werd vervangen, welke laatste slechts over 3, resp. 9 pot wordt gegeven.

Vóór 30-5-'52 bedroegen de:

botertoeslag $3,5 \times 0,593 = 2,08$ øre per kg
melksubsidie 3,70 " " "

5,78 øre per kg

Sedert 30-5-'52 bedraagt
de melksubsidie

5,48 " " "

AMT

Vershil: 0,30 øre per kg
ofwel 0,31 øre per l.

De bijzondere melktoeslag mag voor de fabrieken geen aanleiding zijn hun winst te verhogen. Hetgeen van deze toeslag niet nodig is ter dekking van de gestegen kosten moet door verlaging van de detailprijs aan de consument ten goede komen. Zowel de detailnotering voor Kopenhagen als de notering voor het platteland, welke reeds waren gestegen, daalden op 30-5-'52 dan ook met 4, resp. 6 øre per liter.

De oorzaken van fluctuaties in de prijs, welke de boer voor de consumptiemelk ontvangt zijn in het algemeen gelegen in:

- verandering van de prijs van het melkvet, welke berust op de gemiddelde boterexportprijs
- wintermelktoeslag, welke al naar het seizoen varieert en afgezien van een verandering in de prijs van het melkvet aanleiding geeft tot een zomer-, herfst- en winterprijs van de melk.

De samenstelling van de prijs van de consumptiemelk wordt in beginsel weergegeven in de bijlage.

Ter verkrijging van een inzicht in de bestaande noteringen van de melkprijs zullen wij achtereenvolgens aandacht schenken aan 3 noteringen en wel:

- a. notering van de Gemeentelijke Melkcommissie van Groot-Kopenhagen (Storkøbenhavnns Kommunale Mælkeudvalg),
- b. notering van de Deense Melknoteringscommissie (Danske Mejeriforeningers Mælkenoteringsudvalg),
- c. melkprijs, gepubliceerd in de Deense Zuivelstatistiek (Danmarks Mejeri-Statistik).

AMT

a. Notering van de Gemeentelijke Melkcommissie van Groot-Kopenhagen

Deze notering is de prijs per kg melk, welke een reductasertijd heeft van minstens 4 uur en franco Kopenhagen wordt geleverd. De notering is de basis van de levering van consumptiemelk in Seeland en in enkele steden. In de meeste steden is de notering iets lager. De notering wordt wekelijks vastgesteld en gepubliceerd in het tijdschrift "Mælkeritidende".

Op 28-3-1952 is de Kopenhaagse notering ingrijpend gewijzigd. De notering werd toen gebracht op basis van 4,20% vet, inclusief melksubsidie, botertoeslag (gegeven tot 29-5-1952) en een seizoenaf trek of -toeslag.

De notering berust op de prijzen van boter, kaas, varkensvlees en gerst. Hierdoor komt de melkprijs overeen met de prijzen behaald bij andere toepassingen van de melk. Om praktische redenen wordt de notering berekend voor volle melk met

een vetgehalte van 4,20 pct. Aangenomen wordt, dat voor 100 kg melk met 4,20 pct vet de prijs van:
 80% v/h vet overeenkomt met de prijs van 4 kg boter,
 20% v/h vet + 30 kg ondermelk " " " " " 3 kg kaas van 45% vet,
 30 kg ondermelk " " " " " 1 kg varkensvlees,
 overige ondermelk " " " " " 6 kg gerst.

De notering in de week van 28-3-'52 t/m 3-4-'52 werd als volgt opgebouwd:

4 kg boter	à 6,00 kr per kg	1)	24,00	øre	per kg
3 kg kaas	à 4,00 " " "	2)	12,00	"	" "
1 kg varkensvlees	à 4,60 " " "	3)	4,60	"	" "
6 kg gerst	à 69,75 øre " "	4)	4,19	"	" "
toeslag op consumptiemelk			3,00	"	" "
vracht			2,00	"	" "
			<u>49,79</u>	øre	per kg
af: productiekosten van boter			3,00	"	" "
			<u>46,79</u>	øre	per kg
af: seizoenaf trek			3,00	"	" "
Notering voor 1 kg melk met 4,20 pct vet			<u>43,79</u>	øre	per kg

Evenals voor 28-3-'52 wordt een toeslag op consumptiemelk betaald, welke nu op 3 øre is gebracht. In verband met het seizoen wordt 's zomers een aftrek van 3 øre en 's winters een toeslag van 3 øre berekend. Voor het gehele jaar is de aftrek en de toeslag gemiddeld nihil. Sedert 28-3-'52 bedragen de aftrek en toeslag:

28-3-'52 t/m 7-8-'52	aftrek	3 øre per kg
8-8-'52 t/m 16-10-'52	geen aftrek of toeslag	
17-10-'52 t/m 31-12-'52	toeslag	3 øre per kg

Voor de berekening van een afwijkend vetgehalte wordt gebruik gemaakt van een herleidingsfactor per 0,05% vet boven of onder 4,20%.

Behalve de prijzen franco Kopenhagen stelt de Gemeentelijke Melkcommissie ook de en gros- en detailprijzen voor de melk vast.

b. Notering van de Deense Melknoteringscommissie

Deze notering wordt wekelijks vastgesteld en gepubliceerd in de tijdschriften "Mælkeritidende" en "Landbrugsraadets Meddelelser". Zij behoeft de goedkeuring van de prijsbeheersing en geldt uitsluitend voor landelijke gemeenten.

Als voorbeeld voor de berekening van deze notering (gewoonlijk Aarhusnotering genoemd) is de zomerprijs van 1952 gekozen. De notering is af-fabriek en bedroeg van 29-5-'52 t/m 27-8-'52: 35,37 øre per kg melk met een vetgehalte van 3,65 pct.

Deze notering is als volgt opgebouwd:

vetwaarde: (446+6): 24 (op basis van 24 kg melk à 3,65 pct vet in 1 kg boter)	18,83 øre
notering ondermelk	10,- "
melksubsidie 3,65 x 1,791	<u>6,54 "</u>

Notering 1 kg melk à 3,65 pct vet 35,37 øre

Voor melk met meer of minder vet wordt gebruik gemaakt van een herleidingsfactor van 0,352 øre per 0,05 pct vet. De waarde van

- 1) Notering van de Boterexportcommissie.
- 2) Hoogste notering voor kaas 45 pct van de Deense Zuivelcoöperatie (Danske Mejeriforeningers Sammenslutning).
- 3) Notering van de coöperatie van exportslachterijen (Andelsslagteriernes Landsnotering).
- 4) Notering van de Kopenhaagse graanbeurs.

1 vet-eenheid is (boternotering = 600 øre) $(600 + 6) : 86$
 = 7,04 øre. 0,05 pot vet heeft dus een waarde van $0,05 \times 7,04$
 = 0,352 øre.

Zowel bij de berekening van de vetwaarde op basis van 4,46 kr per kg boter als bij de berekening van de herleidingsfactor van het vetgehalte wordt rekening gehouden met de traditionele nabetaling van 6 øre per kg, welke door de grossiers wordt betaald. De ondermelknotering is inclusief de wintermelktoeslag voor niet door de veearts gecontroleerde bedrijven.

De Aarhusnotering geeft de waarde van de melk af-fabriek. Ter berekening van de melkprijs af-boerderij moeten de bedrijfskosten en de transportkosten hiervan worden afgetrokken.

De Aarhusnotering is echter te laag:

1. Het vetverbruik per kg boter bij de boterbereiding van $24 \times 3,65 = 87,6$ vet-eenheden is te hoog, zodat dus het technisch rendement te laag is. De Zuivelstatistiek¹⁾ vermeldt voor het jaar 1951 84,6 vet-eenheden per kg boter. Bovendien berust de notering voor het vetgehalte uitsluitend op de waarde van het melkvet voor boterfabricage.
2. De notering is alleen gebaseerd op de ondermelkprijs, zoals deze door de Frijsbeheersing is vastgesteld. De waarde van de ondermelk blijkt echter op grond van de aanwending voor kaas, caseïne, varkens, enz. hoger te zijn.

De Aarhusnotering berust op grondslagen, welke voor het heden niet meer geldig zijn (bijv. het lage technisch rendement). Deze notering is evenwel de basis van vele contracten tussen boeren en zuivelfabrieken, tussen deze laatste onderling en tussen zuivelfabrieken en condensfabrieken e.d. De notering wordt dan gecorrigeerd door toeslagen of kortingen.

Bovendien stelt de Deense Melknoteringsoverheidscommissie wekelijks voor het platteland detailprijzen vast voor boter, melk en room, af-verkoopplaats. Deze prijzen worden gepubliceerd in het tijdschrift "Landbrugsraadets Meddelelser".

o. Melkprijs, gepubliceerd in de Deense Zuivelstatistiek

De Zuivelstatistiek wordt samengesteld door het Kontor for Mejeri-Statistik te Aarhus en is gebaseerd op de gegevens van 60 pot van het totale aantal coöperatieve zuivelfabrieken en zuivelverenigingen, welke tezamen meer dan de helft van de Deense melk verwerken.

Deze statistiek geeft een overzicht van de gemiddelde bedrijfsresultaten van de deelnemers. De Zuivelstatistiek is representatief voor de prijs, welke de boeren voor de melk ontvangen.

Belangwekkende cijfers zijn:

(1) Gemiddelde melkprijs

Deze bedroeg sedert 1946 af-boerderij:

GEMIDDELDDE MELKPRIJS

Periode (1 Oct. - 1 Oct.)	øre per kg	Gemiddeld vetgehalte
1946/1947	28,74	3,86
1947/1948	36,18	3,83
1948/1949	36,91	3,87
1949/1950	34,46	3,91
1950/1951	34,36	4,01
1951/1952	37,00	4,01

1) Danmarks Mejeri-Statistik 1952, p. 49.

Het verschil, dat er tussen de melkprijzen van de verschillende gebieden blijkt te bestaan, vindt zijn verklaring ten dele in het feit, dat de bedrijven, welke oonsumptiemelk aan Kopenhagen leveren, hiervoor de Kopenhaagse notering ontvangen, welke hoger is dan de gemiddelde. Zo werd over de periode van 1946-1950 de hoogste gemiddelde melkprijs bereikt door Københavns Amts Mejeriforening (34,17 øre per kg), de laagste door Viborg Amts Mejeriforening in Noord-Jutland (30,79 øre per kg).

(2) Gemiddelde prijs van het melkvet per kg

Deze prijs wordt berekend op basis van de voorgaande statistiek door op de melkprijs de waarde van de ondermelk, berekend volgens de gemiddelde ondermelknotering, in mindering te brengen. Sedert 1946 bedroeg de gemiddelde prijs van het melkvet:

GEMIDDELDE PRIJS VAN HET MELKVET

Periode 1 Oct.-1 Oct.	øre per kg
1946/1947	520
1947/1948	689
1948/1949	680
1949/1950	624
1950/1951	600
1951/1952	648

(3) Waarde van de ondermelk bij kaas- en caseïnefabricage

Bovenstaande statistieken berusten op de gemiddelde ondermelknotering, inclusief wintermelktoeslag voor niet door de dierenarts gecontroleerde bedrijven. De waarde van de ondermelk voor kaas- en caseïnefabricage is echter hoger. Beide bedragen sedert 1947 in øre per kg:

WAARDE VAN DE ONDERMELK

Periode 1 Oct.-1 Oct.	Gemiddelde ondermelknotering 1)	Ondermelkwaarde bij kaas- en caseïnefabricage
1946/1947	9,04	12,33
1947/1948	10,21	12,54
1948/1949	11,02	11,54
1949/1950	10,48	11,38
1950/1951	10,7	14,0
1951/1952	11,5	15,6

1) Inclusief de wintermelktoeslag voor niet door de dierenarts gecontroleerde bedrijven.

D. Kaas

Tot begin Juli 1951 heeft de Prijsbeheersing maximumprijzen voor kaas vastgesteld, zowel voor levering door de fabriek als door de grossier en de detaillist. Na de opheffing van de prijsbeheersing heeft de Deense Kaascommissie (Danske Ostemejeriers Faallesudvalg) sedert 7-7-'49 wekelijks noteringen vastgesteld, welke worden gepubliceerd in het tijdschrift "Mælkeritidende".

De kaasexport wordt gereguleerd door de Kaasexportcommissie (Mejeribrugets Osteeksportudvalg). Deze exportcommissie is opgericht door de organisaties van kaasproducenten, van caseïneproducenten, van kaashandelaren, van kaasexporteurs, van zuivelfabrieken en van de coöperatieve caseïnefabriek. De via deze organisaties aangesloten producenten vertegenwoordigen ongeveer 99 pct van de productie.

Volgens de statuten neemt de commissie alle beslissingen omtrent de uitvoering van haar werkzaamheden met meerderheid van stemmen.

Zo kan de commissie bepalen, dat de aangesloten productiebedrijven kaas en caseïne voor export uitsluitend mogen leveren aan aangesloten exporteurs en dat de aangesloten exporteurs alleen kaas en caseïne voor export mogen betrekken van aangesloten producenten.

De export geschiedt in principe door de aangesloten exporteurs. De commissie exporteert evenwel zelf naar die landen welke centraal invoeren. De commissie is bevoegd de totale te exporteren hoeveelheid vast te stellen en uitvoercontingenten over de verschillende landen te verdelen. Voorts is de commissie bevoegd tot het vaststellen van de prijzen, welke de exporteurs aan de productiebedrijven dienen te betalen. Voor de export kan de commissie minimumexportprijzen¹⁾ vaststellen, heffingen opleggen of toeslagen betalen. Voor zover de export geschiedt uit hoofde van een exportcontingent kan de commissie hiervoor bijzondere exportprijzen en exportmarges vaststellen. Voor de uitvoering van deze regelingen beschikt de commissie over een fonds, waarin de exportheffingen vloeien en waaruit de toeslagen worden betaald.

§ 2. E i e r e n

Eieren vormen het enige belangrijke landbouwproduct, waarvoor gedurende de jaren dertig geen regeling werd getroffen. In de oorlog werd een maximumprijsregeling ingevoerd, welke in 1946 werd opgeheven.

De in 1933 opgerichte ministeriële exportcommissie werd in 1950 vervangen door de private Eierexportcommissie (Aegeksport Udvalg).

De pluimveehouderij is sterk over het land verspreid en komt op nagenoeg alle bedrijven voor. De exporteurs kopen de eieren rechtstreeks van de boeren tegen een wekelijks vast te stellen prijs per gewichtseenheid. De exporteur beschikt over een aantal eierpakhuizen, waar de eieren worden gesorteerd en verpakt. De exporteurs voorzien tevens het grootste deel van de binnenlandse markt met eieren.

De export geschiedt voor ongeveer 70% door particuliere exporteurs en voor 30% door coöperaties. Voor iedere export is een vergunning nodig, welke door het overheidsorgaan "Statskontrollen med mejeriproduktør og aeg m.m." wordt afgegeven. Voor zover de export in

1) De door de commissie vastgestelde minimumprijzen worden gepubliceerd in "Mælkeritidende". Met ingang van 12-3-'53 zijn zowel de minimumproducentenprijzen als de minimumexportprijzen opgeheven.

handelsverdragen is vastgelegd ontvangen de exporteurs een exportoontingent op grond van de hoeveelheid eieren, welke zij in het voorgaande jaar van de boeren hebben gekocht. Ingevolge de overeenkomst met Groot-Brittannië levert Denemarken tot 1 October 1953 75 pct van de eierexport aan Groot-Brittannië, daarna tot 1 October 1954 $66\frac{2}{3}$ pct. De vergunningen voor export naar andere landen worden slechts verleend indien aan de leverantie aan Groot-Brittannië is voldaan. In het voorjaar van 1953 is de eierdistributie in Groot-Brittannië opgeheven. Voorlopig zal de import nog het monopolie blijven van het Ministerie van Voedselvoorziening. Verwacht wordt, dat de import in de nabije toekomst vrij zal worden.

De door de exporteurs behaalde prijzen worden door de exporteur rechtstreeks ontvangen. Er vindt geen pooling plaats van de exportopbrengsten zoals het geval is bij boter, rundvlees en bacon.

De producentenprijzen, uitbetaald door de exporteurs, berusten op de exportprijzen en variëren al naar het seizoen. Het tijdschrift "Landbrugsraadets Meddelelser" publiceert de wekelijkse notering van de Deense Eierexportcoöperatie (Dansk Andels Aegexport), welke ca 30 pct van de Deense eierproductie verhandelt. Hoewel de andere exporteurs zich al of niet kunnen richten naar deze notering, wordt hiermee toch wel een zekere aanwijzing verkregen voor hetgeen de boeren voor de eieren ontvangen. De notering is af-beerderij en wordt verhoogd met een vrachtvergoeding. Bovendien vindt aan het eind van het jaar een nabetaling plaats.

De eieren worden uitbetaald naar kwaliteit. Voor tweede kwaliteit (vuile eieren, gewassen eieren, bloedeieren en eieren welke verwarmd zijn geweest) wordt een aftrek van 5 øre per ei toegepast.

§ 3. V a r k e n s

Sedert 1-10-1947 berust de producentenprijs op de gemiddelde exportprijs¹⁾. (Voordien werden aan de producenten bepaalde prijzen gegarandeerd.) De binnenlandse prijzen bleven na 1-10-'47 evenwel gebonden aan een maximum, terwijl het binnenlandse verbruik werd gerantsoeneerd. Het verschil tussen dit maximum en de gemiddelde exportprijs werd door de staat als subsidie betaald aan de slachterijen. De rantsoenering en de prijsregeling werden op 19-11-'49 opgeheven, waardoor het binnenlandse prijsniveau steeg tot het peil van de exportprijzen. Ingevolge de maatregelen tot prijsstabilisatie werd van 2-6-'51 t/m 29-5-'52 wederom tot prijsbeheersing in het binnenland overgegaan door de vaststelling van maximumprijzen. De maximumprijs (en gros) voor gezouten bacon bedroeg 4,32 kr per kg. De andere prijzen werden hiervan afgeleid. Hetgeen bij export meer wordt verkregen dan 4,32 kr werd geheven door het Rijksbureau voor Exportvergunningen (Eksportlicenskontor). Deze heffing werd gestort in een fonds van de Verkooporganisatie van de Exportslachterijen (Eksport-Svineslagteriernes Salgsforening). De opbrengst van de heffingen werd maandelijks betaald aan de slachterijen overeenkomstig het geslacht gewicht van alle varkens geslacht voor export of binnenlands verbruik.

Hiermede werd in de genoemde periode afgeweken van het beginsel, dat de boer zal worden betaald op basis van de gemiddelde

1) "Lov om ydelse af statstilskud til forbrugerpriserne for smør og flæsk" af 30-9-'47.

exportprijs. De betaling aan de boer kwam neer op een gewogen gemiddelde tussen de exportprijzen en de binnenlandse maximumprijs.

Bij het vervallen van deze regeling op 29-5-'52 werden de binnenlandse prijzen vrijgelaten, zodat de prijzen van varkensvlees in belangrijke mate door de gemiddelde exportprijzen worden bepaald. Hierbij is vooral de baconexport van belang. Van deze export wordt volgens de overeenkomst ten minste 90 pct aan Engeland geleverd. Sedert 1949 ging in feite 100 pct van de export naar Engeland. De export wordt gereguleerd door de Verkooporganisatie van de Exportslachterijen, welke in 1950 de ministeriële Baconcommissie opvolgde. Het bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van de organisaties van boeren, van coöperatieve en van particuliere exportslachterijen.

De betaling van de slachterijen aan de boeren vindt plaats op grond van de notering van de coöperatieve slachterijen (Andels-slagteriernes Landsnotering), welke berust op de gemiddelde exportprijs. Deze notering wordt eens per week vastgesteld en gepubliceerd in het tijdschrift "Landbrugsraadets Meddelelser". Ter stimulering van de levering van baconvarkens van 60-72½ kg geslacht gewicht wordt voor afwijkingen van dit gewicht een aftrek toegepast. De gewichtsgrenzen en de aftrek veranderen van tijd tot tijd. Als voorbeeld geven wij hier de gewichtsgrenzen en aftrek voor de week van 22-8-'52 t/m 28-8-'52. De aftrek bedraagt voor varkens met een geslacht gewicht van 1):

73	-	80 kg	20	øre	per kg
80,5	-	90 "	40	"	" "
90,5	-	100 "	50	"	" "
59,5	-	55 "	6	"	" "
54,5	-	50 "	10	"	" "

De Landsnotering geeft niet aan, welke prijzen uiteindelijk voor de varkens worden gemaakt, omdat hierop nog nabetalings plaatsvinden.

De eveneens in Landbrugsraadets Meddelelser gepubliceerde notering van de Kopenhaagse markt zijn en gros-noteringen van varkens voor binnenlands verbruik.

§ 4. R u n d v e e

Tot 1949 was de handel in rundvlees geheel in handen van de Ministeriële Vee- en Vleescommissie. De commissie kocht alle vee en vlees en exporteerde dit of verkocht het voor binnenlands verbruik aan grossiers en detaillisten. Voor het te kopen vee stelde de commissie wekelijks een notering voor slachtvee vast, welke lag tussen de exportprijzen en de - lagere - binnenlandse prijs.

Op 20 November 1949 werd de binnenlandse handel vrij, terwijl de maximumprijzen vervielen. De notering van de Ministeriële Vee- en Vleescommissie berustte nu op de exportprijzen. De export bleef in handen van de commissie zelve. In 1950 werd de ministeriële commissie vervangen door de private Vee- en Vleescommissie (Landbrugsrådgivningens Kvaeg- og Kødsalg (OXCO)). De notering veranderde hierdoor in zoverre, dat deze nu werd gebaseerd op de exportprijzen van de afgelopen week. Voor de export, welke geheel door de private commissie geschiedt, is een exportvergunning vereist.

1) Landbrugsraadets Meddelelser van 28-8-'52, p. 622.

De binnenlandse prijzen stegen en richtten zich in het algemeen naar de exportprijzen. Tot 20-5-'50 ontvingen bepaalde inkomensgroepen een subsidie op rundvlees en varkensvlees.

De binnenlandse rundvleesprijzen worden echter ook beïnvloed door de huidenprijzen. De prijzen van huiden waren gebonden aan een maximum, welke ordening bleef bestaan, nadat in November 1949 de veeprijzen vrij werden. Doordat de binnenlandse veeprijzen worden bepaald door de exportprijzen ontvingen de boeren voor de huid de wereldmarktprijs. Aangezien de maximumprijs voor huiden beneden de wereldmarktprijs lag en de vleesprijzen vrij waren, betekende dit, dat de consumenten het verschil tussen de maximumprijs en de wereldmarktprijs voor huiden via de vleesprijzen betaalden. De opheffing van de huidenordering op 23-5-'51 betekende een verhoging van de lederprijzen en dus van de schoenenprijzen en van de reparatiekosten van schoenen. De overheid achtte het ongewenst, dat deze verhoging ten volle door de consument zou worden gedragen. Derhalve is een regeling ontworpen, waarbij de landbouw, de staat en de consument ieder voor $\frac{1}{3}$ deel deze prijsverhoging dragen. De bijdrage van de landbouw werd verkregen uit een heffing op de export. Deze heffing werd aangevuld met een subsidie ter grootte van het bedrag, waarmee deze heffing een daling van de binnenlandse rundveeprijzen veroorzaakte. De heffing kwam nl. in mindering van de exportopbrengst en drukte dus de binnenlandse prijzen. De exportheffing en de subsidie werden zodanig vastgesteld, dat zij tezamen $\frac{1}{3}$ van de door de opheffing van de maximumprijzen voor huiden veroorzaakte prijsverhoging vormden. De staat betaalde eveneens $\frac{1}{3}$ van deze prijsverhoging.

De stabilisatie van de binnenlandse prijzen in de zomer van 1951 bracht tevens beheersing van de rundveeprijzen met zich. De stabilisatie van de rundveeprijzen kwam tot stand door middel van een bijzondere exportheffing, welke het verschil tussen de feitelijke exportprijs en een bepaalde basisprijs wegnam. De opbrengst van deze heffing vloede in de staatskas.

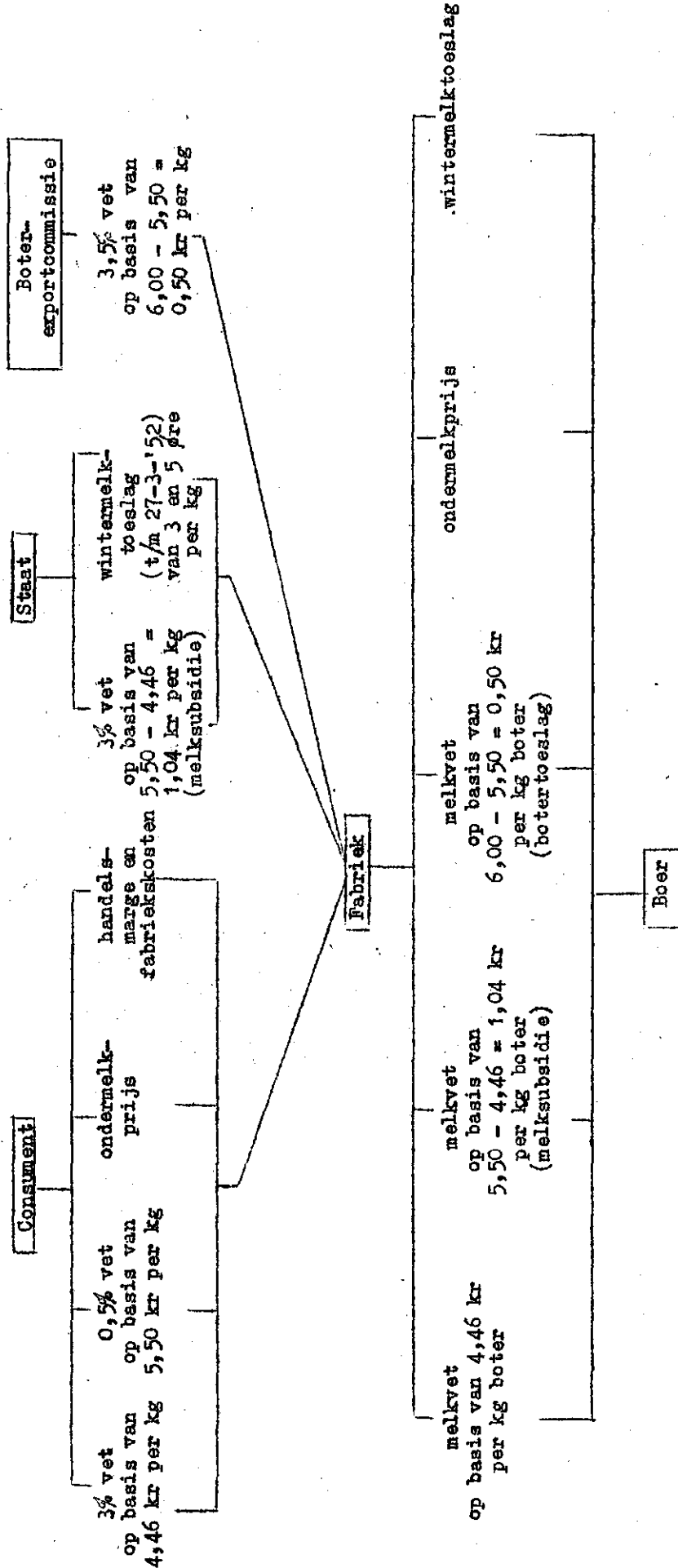
Op 24-5-'52 vervielen de ledersubsidiëring en de prijsbeheersing voor rundvee, zodat het binnenlands prijsniveau zich geheel richt naar de exportprijzen.

Zowel de exportnotering als de en gros-notering voor binnenlands slachtvee worden gepubliceerd in "Landbruksraadets Meddelelser".

BIJLAGE

SAMENSTELLING VAN DE CONSUMPTIEMELKPRIJS

(A. Van 26-10-1951 t/m 29-5-1952)

SAMENSTELLING VAN DE CONSUMPTIEMEELKPRIJS

(B. Sedert 30-5-1952)

